

UiO : **Det juridiske fakultet**

Utvising av straffedømte utlendinger

Med særlig fokus på utlendingsloven §70 og EMK art.8

Kandidatnummer: 716

Leveringsfrist: 25. Nov 2016

Antall ord: 15309

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	1
1.1	Tema	1
1.1.1	Hvem kan utvises?	1
1.1.2	Hva menes med utvisning?	2
1.1.3	Hvem treffer vedtak om utvisning?	3
1.1.4	Formålet med utvisning	3
1.2	Aktualitet og problemstilling	4
1.3	Avgrensninger	4
1.4	Metode og kildebruk	5
1.5	Noen begreper	5
1.6	Den videre fremstillingen	6
2	VILKÅRENE FOR UTVISNING AV UTLENDINGER	6
2.1	Innledning	6
2.2	De absolutte objektive vilkårene	7
2.3	Utvisning av utlendinger med midlertidig oppholdstillatelse	8
2.3.1	”straff og særreaksjon ilagt i Norge”	9
2.3.2	Beregning av ”ett års fristen”	11
2.4	Utvisning av utlendinger med permanent oppholdstillatelse	12
3	KRAVET TIL FORHOLDSMESSIGHET ETTER UTL. §70	13
3.1	Innledning	13
3.2	Det rettslige utgangspunktet for vurderingen- utl§70	14
3.2.1	forholdets alvor	15
3.2.2	utlendingens tilknytning til riket	19
3.3	Hensynet til barnets beste	25
3.4	Innreiseforbudets innhold og varighet	26
3.5	Konklusjon	27
4	KRAVET TIL FORHOLDSMESSIGHET ETTER EMK ART.8	29
4.1	Innledning	29
4.2	Retten til respekt for privat- og familieliv etter EMK art.8 nr.1	30
4.3	Vilkår for inngrep etter EMK art.8 nr.2	32
4.3.1	i samsvar med ”loven”	32
4.3.2	”legitime formål”	34
4.3.3	”nødvendig i et demokratisk samfunn”	35

4.4	Hensynet til barnets beste etter BK art.3 nr.1 i utlendingssaker	38
4.4.1	”et grunnleggende hensyn”	39
4.5	Konklusjon	41
5	AVSLUTTENDE BEMERKNINGER	42
5.1	Sammenligning av praksis fra Høyesterett og EMD	42
6	KILDELISTE	43
6.1	Litteratur	43
6.1.1	Bøker, kapitler i bøker	43
6.1.2	Artikler	44
6.1.3	Internett	44
6.2	Lovgivning og forarbeider	45
6.2.1	Norske lover og forskrifter	45
6.2.2	Forarbeider	46
6.2.3	Traktater	46
6.3	Praksis	46
6.3.1	Høyesterett og Lagmannsretten	46
6.3.2	EMD	47
6.3.3	UDI rundskriv og UNE praksis	48

1 Innledning

1.1 Tema

Temaet i masteroppgaven er utvisning av utlendinger med oppholdstillatelse som utvises på grunn av ilagt straff eller særreaksjon for et straffbart forhold. Utvisning innebærer at enhver gyldig oppholdstillatelse opphører å gjelde og utlendingen må forlate riket¹. Med utlending menes en person som ikke er norsk statsborger².

De aktuelle reglene om utvisning finnes i utlendingsloven (herunder utl.) §§67 og 68. Det er et krav om at utlendingen har sonet eller idømt en straff som overstiger strafferammen i lovbestemmelsene. Når de objektive vilkårene for utvisning er til stede er det også et krav om at de subjektive vilkårene er oppfylt. Det betyr at utvisning besluttet ikke dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller hans nærmeste familiemedlemmer, jf. utl.§70.

Utlendingslovens regler må anvendes i samsvar med de internasjonale regler Norge er bundet av, jf. utl.§4. Det er da særlig den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) art. 8 som er relevant i vurderingen av om inngrepet i retten til respekt for privat- og familieliv er forholdsmessig.

Det er ofte barn som blir berørt av utvisningsvedtaket og prinsippet om barnets beste må tillegges betydelig vekt. Det fremgår av utl.§70 og barnekonvensjonen (BK) art.3 at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn. Hensynet til barnets beste ble først nevnt i 2008 loven og den skal gjelde for alle barn, i alle alder, i nær sagt alle sammenhenger verden over. Som følge av dette angir artikkel 3 nr.1 ingen konkret definert rettighet.³ Begge konvensjonene gjelder som norsk lov, og skal ved motstrid gå foran, jf. menneskerettsloven §§2 og 3.

1.1.1 Hvem kan utvises?

Utvisning brukes overfor utlendinger som bryter utlendingsloven eller straffelovgivningen. Personer som har begått straffbare handlinger i Norge blir utvist som følge av lovbruddets alvor. Utvisning rammer kun utlendinger som ikke er norsk statsborgere jf utl.§5. Norsk statsborgere og de som er født i Norge og som senere har hatt fast bopel her nyter et absolutt vern

¹ Utl.§71

² Utl.§5

³ Barnekonvensjonen, Trude Haugli (2008) s.52

mot utvisning, jf. utl.§69. Det er i forvaltningspraksis lagt til grunn at myndighetene må utvise en betydelig tilbakeholdenheten med å utvise utlendinger som har hatt en betydelig del av sin barndom og hele sin ungdomstid i Norge, selv ved alvorlig kriminalitet.⁴ Det kreves svært mye av det straffbare forholdet før utlendingsmyndighetene kan reagere med utvisning.⁵ Selv om lav alder ved innreise ikke gir et absolutt vern, er det et forhold som må tillegges betydelig vekt.⁶

I Sverige og Danmark verner utlendingsloven utlendinger som kom til landet før fylt 15 år mot utvisning. I tillegg blir saker om utvisning behandlet av domstolene. I Norge ble det drøftet om de skal innføre lignende regel men forslaget ble avvist i Ot.prp. nr.75 (2006-2007):

”Det er i dag et vilkår for utvisning at dette ikke er et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene. Som følge av dette vilkåret forekommer det svært sjelden at personer som kom til Norge før 12-alderen, blir utvist. Det finnes imidlertid eksempler på at det har blitt fattet vedtak om utvisning også av utlendinger som kom til landet før fylte 10 år”.⁷

1.1.2 Hva menes med utvisning?

Utvisning innebærer at enhver gyldig tillatelse til opphold i riket opphører å gjelde og at utlendingen må forlate landet innen utreisefristen, jf. utl.§71. Utvisningen er til hinder for senere innreise i riket og innreiseforbudet kan gjøres varig eller tidsbegrenset, men ikke for kortere tidsrom enn ett år, jf. annet ledd. Det er også adgang til å melde utlendingen inn i Schengen informasjonssystem (SIS) jf. SIS-loven §7 nr.2.

Varigheten av innreiseforbudet kan føre til at vedtaket blir ansett som et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen og hans familie. Derfor må det ikke fastsettes varig innreiseforbud overfor utlending som har i lengre tid bodd fast sammen med barnet, utøvd samvær av et visst omfang og utlendingen skal fortsette å bo sammen med barnet, jf. utlf§14-2 tredje ledd.

⁴ Rt.2009 s.546 avsnitt 36

⁵ Ot. Prp. Nr.51 (2003-2004) s. 24

⁶ Rt.2009 s.546 avsnitt 37

⁷ Ot.prp. nr.75 (2006-2007) s.293

Utvisning er ikke det samme som bortvisning. Bortvisning er en mildere straff av utvisning og den er ikke til hinder for senere innreise, men krever at vedkommende forlater landet, jf. utl.§17. Vedkommende blir heller ikke innmeldt i SIS.

Utvisning er heller ikke det samme som utlevering. Utlevering innebærer at en person som er tiltalt eller domfelt for en straffbar handling skal overføres til det landet som begjærer utledingen utlevert.⁸

1.1.3 Hvem treffer vedtak om utvisning?

Vedtak om utvisning treffes av utlendingsdirektoratet og forberedes av politiet, jf. utl.§72 første ledd. Politiet skal underrette utlendingen og/eller hans advokat om vedtaket og sette frister for å fremsatte klage eller begjæring om utsatt iverksettelse av vedtaket. Klage på utvisningsvedtaket behandles av utlendingsnemnda (UNE) og vedtaket er endelig og kan ikke påklages dersom UNE opprettholder det. Men det er adgang til å prøve utvisningsvedtaket for domstolene. I saker som gjelder utvisning av utlendinger har domstolene myndighet til å overprøve forholdsmessighetsvurderingen fullt ut, jf. Rt.1998 s. 1795 og Rt.2000 s. 591. Høyesterett har i begge dommen uttalt at forholdsmessighetsvurderingen må anses som rettsanvendelsesskjønn og det kan overprøves av domstolene.

1.1.4 Formålet med utvisning

Statene har i kraft av suverenitetsprinsippet myndighet til å sikre sine grenser og ha kontroll med inn- og utreise og opphold i riket. I Nunez mot Norge uttales det at en stat har myndighet «*to control the entry of aliens into its territory and their residence there (...) The Convention does not guarantee the right of an alien to enter or to reside in a particular country*».⁹ Det uttales i Rt.2011 s.948 at overtredelse av utlendingsloven er i seg selv et betydelig samfunnsproblem som medfører store kostnader for samfunnet og har en rekke andre negative konsekvenser. Videre understrekes at det er nødvendig med reaksjoner som i det enkelte tilfelle kan fremstå urimelig strenge. Av forarbeidene fremgår det at man ønsker å bruke utvisning for å beskytte samfunnet mot handlinger som kan utgjøre en samfunnsfare.

⁸ Utleveringsloven §1 og arrestordreloven §1

⁹ Nunez v. Norway (herunder Nunez mot Norge) punkt. 66

Det vil være i strid med alminnelig rettsoppfatning og til skade for innvandrere som gruppe hvis myndighetene ikke utviser utlendinger som begår alvorlige straffbare handlinger.¹⁰ EMD har lignende syn når det gjelder utvisning av straffedømte utlendinger. Det er også begrunnet ut fra hensynet til det store flertallet av lovlydige utlendinger som bor i landet, allmennpreventive hensyn og innvandringsregulerende hensyn. Uten utvisningsadgangen måtte staten snevrere reglene slik at inngangskriteriene blir strengere og det vil resultere i at få innvandrere og asylsøkere får sine asyl eller arbeidssøknader innvilget.

1.2 Aktualitet og problemstilling

Antallet utviste utlendinger som begår kriminelle handlinger øker hvert år. Siste tall fra UDIs statistikk viser at det ble utvist 6412 utlendinger fra Norge i 2015. Det var 1100 personer flere enn i 2014. Av disse var cirka 2500 personer dømt for brudd på straffeloven. Kriminelle utlendinger fra Romania, Polen, Litauen, Nigeria og Albania utgjorde flertallet.¹¹

Hva må det til og hvilke straffbare handlinger må det bli begått for å kunne utvise en utlending? Hva er vilkårene for å treffe et vedtak om utvisning? Hvordan blir forholdsmessighetsvurderingen foretatt etter nasjonal og internasjonal rett? Hvilke tolkningsmomenter anvender Høyesterett og den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) i vurdering av om et utvisningsvedtak er uforholdsmessig overfor utlendingen selv eller hans nærmeste familiemedlemmer? Hvordan og hvilke kriterier legger retten til grunn når den skal veie opp lovbruddets alvor mot hensynet til utlendingens tilknytning til riket? prinsippet om barnets rett spiller en sentral rolle i forholdsmessigheten av utvisningsvedtaket. Ergo er det viktig å belyse hvilken vekt domstolen tillegger dette hensynet.

1.3 Avgrensninger

Oppgaven omhandler utvisning av utlendinger som er ilagt straff for kriminelle handlinger begått i Norge. En utlending kan også utvises for brudd på utlendingsloven og reglene om terrorhandlinger og terrorrelaterte virksomhet. Jeg skal ikke redegjøre for disse utvisningsgrunnlagene. En utlending kan også utvises når vedkommende for mindre enn fem år siden i utlandet har sonet eller ilagt straff som etter norsk lov kan føre til straff. Samtidig så finnes det regler som utviser EØS borgere. Disse utvisningsreglene skal holdes utenfor oppgavens tema.

¹⁰ Innst. O .nr.92(1987-1988)s.18

¹¹ UDI tall og fakta 2015- faktaskriv

Utlendingen kan også vernes mot utsendelse av internasjonale konvensjoner, blant annet EMK art.3 og non refoulement-prinsippet. EMK art.3 pålegger de kontraherende stater en plikt til å ikke sende noen til et land hvor de risikerer å bli utsatt for tortur, umenneskelig og nedverdiggende behandling eller straff. Non refoulement-prinsippet verner enhver mot retur til et land hvor utlendingen risikerer forfølgelse¹². Disse begrensningene i adgangen til å utvise skal ikke behandles i oppgaven.

Oppgavens sentrale tema vil belyse vilkårene for utvisning og behandle vedtakets forholdsmessighet overfor utlendingen selv og hans familie etter utl.§70 og Den Europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) art.8

1.4 Metode og kildebruk

Jeg vil bruke dette avsnittet som eksempel på hvordan jeg har strukturert oppgaven. I oppgaven bruker jeg generell juridisk metode, retts- og forvaltningspraksis og praksis fra EMD for å belyse hovedtemaet. Jeg har valgt å dele rettskildene etter nasjonal og internasjonal rett. I vurderingen av om et utvisningsvedtak er uforholdsmessig etter nasjonal rett, skal jeg anvende utlendingsloven og høyesterettsavgjørelser. Jeg skal også anvende forarbeider og juridisk teori for å tolke utlendingsloven.

Når det gjelder den internasjonale retten, så skal jeg anvende EMK art.8 og noen rettsavgjørelser fra EMD. Videre så skal jeg anvende de tolkningsmomentene EMD mener er av avgjørende betydning i forholdsmessighetsvurderingen.

1.5 Noen begreper

Utlending: med utlending forstås enhver som ikke er norsk statsborger, jf. utl.§5

Midlertidig oppholdstillatelse: det gis som regel for ett år om gangen og kan fornyes i tre år. Etter det har utlendingen rett til permanent oppholdstillatelse, jf. utl.§60

Permanent oppholdstillatelse: en utlending som de siste tre årene har oppholdt seg i riket med midlertidig oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, har etter søknad rett til permanent oppholdstillatelse dersom visse vilkår er oppfylt, jf. utl.§61

Vertsland: Det er det landet utlendingen blir utvist fra

Opprinnelsesland: Det er det landet utlendingen er statsborger av eller kommer fra.

¹² Utl§73

1.6 Den videre fremstillingen

I den videre fremstillingen gis det først i kapittel 2 en grundig gjennomgang og tolkning av vilkårene for utvisning av straffedømte utlendinger. Utgangspunktet for drøftelsen vil bli de oppstilte vilkårene og hva som blir ansett som svært alvorlig kriminalitet. For å drøfte hva som ligger i forholdets alvor, vil jeg anvende en rekke straffbare forhold som utlendingsmyndighetene ser meget alvorlig på det. Blant disse er narkotika, ran og voldskriminalitet og sedelighetsforbrytelser (nå. seksuallovbrudd). I kapittel 3, skal jeg vurderer forholdsmessigheten av utvisningsvedtaket etter utl.§70. Er det adgang til å utvise og i så fall om inngrepet er forholdsmessig. Videre skal det gjøres rede for konsekvensene av utvisning. Selv om de objektive vilkårene for utvisning er oppfylt og det i utgangspunktet er en proporsjonal reaksjon, kan et langvarig innreiseforbud resultere i at vedtaket blir ansett som uforholdsmessig. I kapittel 4 skal jeg anvende EMK art.8 og analysere de kriteriene EMD legger til grunn når den skal utvise en utlending. I kapittel 5 blir det foretatt en sammenligning av både Høyesteretts- og EMD tolkningsmomenter i forholdsmessighetsvurderingen.

2 Vilkårene for utvisning av utlendinger

2.1 Innledning

Reglene om utvisning av utlendinger står i utlendingsloven kapittel. 8. Etter utl.§67 og §68 begge bokstav b, kan en utlending utvises fra Norge når utlendingen ”for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon” for et forhold som kan føre til fengselsstraff.

Felles for begge bestemmelsene er at det må foreligge en straffbar handling som er begått i Norge og det straffbare forholdets karakter er av en viss alvorlighetsgrad at det oppfyller eller overstiger terskelkravet som er oppstilt i loven.

Med straff menes de alminnelige straffer i straffeloven § 29. Med særreaksjon menes tvungen psyisk helsevern, jf. § 62 eller tvungen omsorg, jf.§63 etter straffeloven §30 bokstav c og d.

Utl.§67 og §68 begge bokstav b, oppstiller en utvidet adgang til å utvise utlendinger som begår narkotika kriminalitet, organisert kriminalitet, sedelighetsforbrytelser, voldskriminalitet og ran. Selv om strafferammen for det enkelte straffebud er lavere enn ett år, vil brudd på ovennevnte straffbare handlinger vil føre til utvisning. samme regel er gjeldende i utl.§67

bokstav c, når det gjelder utlendinger som bruker kniv eller lignende skarpt redskap, bryter oppholds- og kontaktforbud eller krenker en annens kropp.

Reglene omfatter utlendinger som enten har midlertidig¹³- eller permanent oppholdstillatelse¹⁴. Førstegangs oppholdstillatelse gis som midlertidig oppholdstillatelse for inntil tre år.

Tillatelsen gis også for ett år og kan fornyes dersom grunnlaget for førstegangs tillatelse er til stede jf. utl.§61 første ledd. En utlending med midlertidig oppholdstillatelse har etter søknad rett til permanent oppholdstillatelse når utlendingen de siste tre årene har oppholdt seg i Norge, jf. utl.§62 første ledd.

For å kunne utvise en utlending, må utlendingsmyndighetene treffe vedtaket innen ett år etter at utlendingen har sonet ferdig straffen eller løslatt. Dersom utlendingsmyndighetene oversitter fristen, vil det lenger ikke være adgang til å utvise utlendingen.

Bestemmelsene er fakultative og forvaltningen har adgang til å la være å utvise selv om vilkårene for utvisning er oppfylt. Formålet bak ”kan” regelen er å vise at forvaltningsorganet ikke har plikt til å utvise selv om vilkårene er oppfylt.

2.2 De absolutte objektive vilkårene

Vilkårene for å utvise en utlending med oppholdstillatelse er oppstilt i utl.§67 litra b-c og §68 litra b. Begge bestemmelsene regulerer utvisning av utlendinger som ”har sonet eller er ilagt straff i Norge”. Bestemmelsene er i en stor utstrekning en videreføring av §§29 og 30 i utlendingsloven 1988, slik at praksis fra den tiden kan danne grunnlag for forståelsen av §§67 og 68.¹⁵

Forskjellen mellom de to bestemmelsene skiller seg i at det straffbare forholdet kan ”føre til fengsel i mer enn ett år” etter utl.§67 og til ”to års fengsel” etter utl.§68. Det innebærer at for å kunne utvise en utlending med midlertidig eller permanent oppholdstillatelse kreves det at den straffbare handlingen omfattes av bestemmelsens strafferamme. For å utvise en utlending må utlendingsmyndighetene se på alvorlighetsgraden av det straffbare forholdet og hvilken tilknytning utlendingen har til Norge. Slik det har vist seg gjennom lov og rettspraksis, har utlending med permanent oppholdstillatelse en sterkere tilknytning og et bedre vern enn utlendinger med midlertidig oppholdstillatelse.

¹³ Avsnitt 1.5 i oppgaven, noen begreper- midlertidig oppholdstillatelse

¹⁴ Avsnitt 1.5 i oppgaven, noen begreper- permanent oppholdstillatelse

¹⁵ Universitetsforlagets blå kommentarutgave på nett, utl.§67 og §68

2.3 Utvisning av utlendinger med midlertidig oppholdstillatelse

Utlendinger som har midlertidig oppholdstillatelse er gitt et utvidet vern mot utvisning, jf. utl.§67 bokstav b. Terskelen for å kunne utvise en utlending med midlertidig oppholdstillatelse er høyere enn en utlending uten oppholdstillatelse. Bestemmelsen er i stor grad identisk med utl.§68 litra b, med et sentralt unntak, nemlig strafferammen.

I en sak hvor utlendingen hadde midlertidig oppholdstillatelse fikk han avslag på søknad om permanent oppholdstillatelse og ble forhåndsvarslet om utvisning på grunn av voldskriminalitet. UNE mente at utvisningsvedtaket var uforholdsmessig på bakgrunn av langvarig tilknytning til riket.¹⁶

Utlendingens oppholdstid- og tillatelse vil være av betydning i vurderingen av hvor sterk tilknytning utlendingen har til landet og det må etter utlendingsforvaltningen tillegges avgjørende vekt. Tiden det går fra utlendingen får midlertidig oppholdstillatelse og frem til vedkommende søker om permanent oppholdstillatelse kan bli lengre enn tre år og akkurat den tidsperioden er ganske tilstrekkelig for at utlendingen integrerer seg gjennom familie, arbeid og utdanning. Men samtidig så blir styrken og betydningen av utlendingens tilknytning til landet vist etter en interesseavveining mot det straffbare forholdet.

Dersom en utlending med midlertidig oppholdstillatelse begikk en straffbar handling før vedkommende fikk midlertidig oppholdstillatelse, fastsetter utl.§67 annet ledd at §66 bokstav b og c gjelder tilsvarende. Kravet til strafferammen senkes fra ”mer enn ett år” til kun fengselsstraff. Det betyr at utlendingen mister vern mot utvisning og blir behandlet som en utlending uten oppholdstillatelse. Det kan også ta tid fra gjerningstidspunkt til domfellestidspunktet og av den grunn, skal ikke myndighetene risikere å gi utlendingen særskilt vern mot utvisning. Det fremgår også av utl.§62 tredje ledd at en søknad om permanent oppholdstillatelse kan stilles i bero inntil saken er avklart. På andre siden vil det få betydning dersom utlendingen frifinnes, eller forholdet ikke føre til domfellelse.¹⁷ Det oppstår også situasjoner hvor utlendingen hadde midlertidig tillatelse på gjerningstidspunktet og mistet tillatelsen på vurderingstidspunktet. I disse tilfellene er det oppholdstillatelse på tidspunktet for vurdering av ut-

¹⁶ UNE praksis, utvisning, referanse nr. N13683031 (herunder UNE sak N13683031)

¹⁷ Vigdis, utlendingsrett, kommentarutgave(2010) s.432

visning som er avgjørende for hvilken bestemmelse som kommer til anvendelse.¹⁸ Dette ble også konstatert av departementet i Rundskriv og Instrukser etter at UNE og UDI la to forskjellige lovtolkning til grunn i vurderingen av hvilket tidspunkt som skal legges til grunn.

Regelen virker litt urettferdig og inngripende overfor utlendingen som ikke hadde oppholdstillatelse på det tidspunktet det straffbare handlingen ble begått, men som fikk på vurderingstidspunktet. Utvisning av en utlending er avhengig av det straffbare forholdets karakter og natur. Jo mer alvorlig kriminalitet det er tale om, desto mer skal det til av belastning for den utviste selv og hans familie før det blir karakterisert som et uforholdsmessig tiltak¹⁹.

2.3.1 "straff og særreaksjon ilagt i Norge"

Det fremgår av utl.§67 bokstav b at en utlending som har midlertidig oppholdstillatelse kan utvises når vedkommende "har sonet eller ilagt straff eller særreaksjon" for et forhold som kan føre til fengselsstraff i mer enn ett år. Det er ikke tilstrekkelig at utlendingen er tiltalt eller mistenkt for et straffbart forhold. Det kreves at utlendingen er idømt straff. Vilkåret «ilagt straff» betyr at dommen er vedtatt og fristen for å anke er utløpt, jf. Straffeprosessloven §50. Uttrykket "har sonet" i bestemmelsene skal forstås som løslatelse fra fengsel, uavhengig av om prøvetiden er utløpt eller ikke. I tilfeller hvor fengselsstraffen er betinget, vil det være tidspunktet for rettskraftig dom som er avgjørende.²⁰

Utlendingsloven §67 bokstav b og c, oppstiller en utvidet adgang til å utvise ved brudd på nærmere angitte straffebestemmelser. Etter den nye straffeloven av 2005 oppfyller de fleste straffebestemmelsene kravet til strafferamme på ett års fengsel, men det er fortsatt noen som fører til bot eller fengsel i seks måneder. Grunnen til at bestemmelsene utelukkende utvider adgangen til å utvise utlendingen, ligger i at straffebestemmelsene ikke blir berørt av de begrensningene knyttet til strafferammen.

Det er ikke fastsatt noen tidsbegrensning i forhold til adgangen til å utvise etter bokstav c, men når bestemmelsen ses i sammenheng med bokstav b, må det antas at den samme tidsbegrensning på ett år også må gjelde for overtredelser som er regulert i bokstav c. Dette fordi bestemmelsen utelukkende utvider adgangen til å utvise ved brudd på nærmere angitte straf-

¹⁸ UDI rundskriv RS 2010-024 punkt 3.2

¹⁹ Ot.prp.nr.51(2003-2004)side 24

²⁰ Ot. Prp. Nr. 75(2006-2007) s.433 andre spalte

febestemmelser hvor begrensning knyttet til strafferammen ellers ville medført at utvisning ikke kunne besluttes.²¹

Når det gjelder utvisningsadgangen ved ilagt straff foreligger det ulike meninger om den utmålte straffen skal legges til grunn eller skal den knyttes opp til strafferammen.

Foreningen for Fangers Pårørende (FFP), Juss-Buss og Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) mener at den utmålte straffen i den aktuelle lovbestemmelsen bør være grunnlaget for utvisning på grunn av kriminalitet. Dette vil gi en større grad av fleksibilitet, samtidig som det er den utmålte straffen som reflekterer alvorligheten i lovbruddet. På andre siden mener Politidirektoratet (POD) i likhet med lovutvalget at utvisningsadgangen bør knyttes opp til strafferammen og ikke den individuelle straffeutmålingen. Det understrekes imidlertid at den konkrete straffeutmålingen gir uttrykk for handlingens straffverdighet, og vil ha betydning i forholdsmessighetsvurderingen.²² Departementet vil ikke gå inn for å knytte utvisningsadgangen opp mot faktisk utmålt straff, slik FFP, Juss-Buss og NOAS ønsker.

Etter utl.§67 bokstav b, kan ”særreaksjoner” ilagt i Norge gi grunnlag for utvisning.

Det er i dag adgang til å utvise en utlending på grunnlag av ilagt særreaksjon. Det betyr at bestemmelsen også omfatter utlendinger som ikke er strafferettslig ansvarlig for sine handlinger og som på den bakgrunn ilegges særreaksjoner. Det gjelder selv om utilregnelighet fortsatt består på tidspunktet for utvisningsvurderingen. Utlendingsforvaltningen begrunner utvisningen med at samfunnet må kunne beskytte seg mot personer som antas å utgjøre en samfunnsfare.²³

Senter mot etnisk diskriminering (SMED) fremhever det som særlig problematisk at en person som ikke kan stilles strafferettslig ansvarlig for sine handlinger og som er ilagt særreaksjon, skal kunne utvises.²⁴

²¹ Vigdis, utlendingsrett, kommentarutgave (2010) s.432

²² Ot. Prp. Nr.75 (2006-2007) punkt 15.5 høringsinstansens syn

²³ Ot.prp.nr.75(2006-2007) s.289 annen spalte

²⁴ Ot. Prp. Nr.75 (2006-2007) punkt 15.5 høringsinstansens syn

2.3.2 Beregning av "ett års fristen"

Det fremgår av utlendingsforskriften §14-3 tredje ledd at tidspunktet for når utlendingsdirektoratet treffer et vedtak i første omgang skal legges til grunn som skjæringstidspunktet for å beregne tidsfristene i utl.§67 bokstav b-c og §68 bokstav b. Videre står det i samme ledd at dersom utlendingen kan lastes for at vedtak ikke kan treffes innen fristen, avbrytes fristen når forhåndsvarsel om utvisning er meddelt utlendingen. Dette er også konstatert i UDI rundskriv 2010-024 for utvisning av utlendinger som er ilagt straff. Vedtak om utvisning må derfor være fattet innen ett år etter at utlendingen er ilagt straff eller gjennomført soningen.

Departementet uttaler i Ot. prp. nr. 75 (2006-2007) s.290 første spalte første avsnitt, at det er rimelig at ett års begrensningen gjøres gjeldende for de med midlertidige oppholdstillatelse, under henvisning til at den samme begrensningen gjelder for utlendinger med permanent oppholdstillatelse. Departementet mener at det er liten grunn til å skille disse to gruppene fra hverandre.

I en sak ble utlendingen straffedømt i 2006 og løslatt fra soning i oktober 2007. Utlendingen ble utvist av UDI i april 2009. UNE kom til at utvisningen var uforholdsmessig fordi vedtaket var ikke truffet innen ett år fra løslatelsen, og de grunnleggende vilkår for utvisning var etter dette ikke oppfylt.²⁵

Etter utlendingsforskriften §14-3 fjerde ledd skal løslatelsestidspunktet være skjæringspunktet for beregning når utlendingen har gjennomført eller skal gjennomføre fengselsstraff eller forvaring. Det betyr at dersom utlendingen unndrar seg soning eller står i soningskø, gjelder det ingen tidsfrist for når direktoratet må fatte vedtak om utvisning. Det er ikke et krav om at vedtaket må være effektivt innen fristen.

I en annen sak ble utlendingen straffedømt i 2003 og 2004. utlendingen ble løslatt fra soning i februar 2005 og vedtaket om utvisning først ble fattet i august 2008. Vedtaket var ikke truffet innen et år fra løslatelsen og de grunnleggende vilkår for utvisning var etter dette ikke oppfylt²⁶.

På bakgrunn av de ovennevnte sakene er ett års fristen absolutt, og vil føre til at utvisningsvedtaket bli ansett som ugyldig dersom utlendingsmyndighetene oversitter fristen.

²⁵ UNE sak N11017227

²⁶ UNE sak N10282462

2.4 Utvisning av utlendinger med permanent oppholdstillatelse

Tidligere lovs begrep ”bosettingstillatelse” er nå endret til begrepet ”permanent oppholdstillatelse”. I den gamle utlendingsloven §30 ble det gitt særskilt vern mot utvisning for de som hadde bosettingstillatelse. Utlendingsloven opprettholder den samme sonndring mellom utlendinger med midlertidig oppholdstillatelse og de med permanent oppholdstillatelse. Bakgrunnen for dette skillet er at utlendinger med permanent oppholdstillatelse har en sterkere tilknytning til riket enn utlendinger med midlertidig oppholdstillatelse. Dette gjenspeiles ved at det stilles strengere krav til strafferammen for å kunne beslutte utvisning.²⁷

I en forvaltningssak hvor utlendingen hadde permanent oppholdstillatelse, ble han i 2012 dømt til 85 timer samfunnsstraff for overtredelse av narkotikalovgivningen. UDI fattet vedtak om utvisning men det ble omgjort av UNE. I begrunnelsen mente UNE at utlendingens tilknytning til Norge gjennom at han kom til landet ved relativt ung alder og har bodd her i om lag ti år veier tyngre enn det straffbare forholdet.²⁸

Etter utlendingsloven 1988 §30 var det tilstrekkelig for å kunne påberope seg utvisningsvernet at vilkårene for bosettingstillatelse var oppfylt på tidspunkt for de handlinger som lå til grunn for utvisningen, mens det etter utlendingsloven 2008, er en forutsetning for å kunne påberope seg utvisningsvernet at permanent oppholdstillatelse er innvilget.²⁹

Utlendingslovutvalget anfører at det er uheldig at det utvidede utvisningsvernet kan påberopes av en person som ennå ikke har fått innvilget permanent oppholdstillatelse, men som har begått straffbar handling etter at vilkårene for slik tillatelse var oppfylt.³⁰

Dersom en utlending med permanent oppholdstillatelse begikk en straffbar handling før vedkommende fikk innvilget permanent oppholdstillatelse, fastsetter §68 annet ledd at §67 bokstav a og b og annet ledd gjelder tilsvarende. Det vil si at strafferammen for å kunne utvise reduseres fra ”to år eller mer” til ”mer enn ett år”.³¹

Dersom en utlending med permanent oppholdstillatelse begikk en straffbar handling før vedkommende fikk sin første midlertidig oppholdstillatelse, vil utvisningsspørsmålet bli vurdert etter §66 bokstav b og c jf. utl.§67 andre ledd. Dette er også nevnt i prop.154 L (2012-2013) s. 18 andre spalte.

²⁷ Universitetsforlagets blå kommentarutgaver på nett

²⁸ UNE sak N159833423

²⁹ Universitetsforlagets blå kommentarutgaver på nett

³⁰ NOU 2004:20 s.314 annen spalte, punkt 12.3.3.6

³¹ Prp. 154 L (2012-2013) s.18 første spalte

Det avgjørende skjæringstidspunktet for om utlendingen er omfattet av den utvidede beskyttelsen mot utvisning, er tidspunktet for når den straffbare handlingen ble begått, ikke tidspunktet for når utlendingen ble ilagt straff.³²

Det fremgår av Ot. Prp. Nr. 75 (2006-2007) på side 291, at en utlending blir ikke vernet av reglene om permanent oppholdstillatelse, dersom vedkommende har begått en straffbar handling forut for innvilgelse av tillatelsen. Videre understrekes det i forarbeidene at dersom en utlending med midlertidig oppholdstillatelse, gjør noe straffbart forut for innvilgelsen men blir oppdaget etter at utlendingen har fått innvilget permanent oppholdstillatelse, kan vedkommende ikke ha noen berettiget forventning om å bli vernet mot utvisning etter regelen om permanent oppholdstillatelse. Lovutvalget mener at uansett hvilke type oppholdstillatelse utlendingen har, skal det tidspunktet for det straffbare handlingen legges til grunn. En utlending som begår en straffbar handling før vedkommende får midlertidig og permanent oppholdstillatelse, kan utlendingen påberope seg vern hverken etter utl.§67 eller §68. Utlendingen blir dømt etter utl.§66. Utlendingen opparbeidede tilknytning gjennom disse årene blir ikke vektlagt og det kan nokså sette spørsmålstegn ved forholdsmessigheten av utvisningsvedtaket.

3 KRAVET TIL FORHOLDSMESSIGHET ETTER UTL. §70

3.1 Innledning

Når det er slått fast at de objektive vilkårene for utvisning er oppfylt, skal utlendingsmyndighetene foreta en forholdsmessighetsvurdering mellom forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket³³. Ved vurderingen av forholdets alvor skal det legges vekt på en rekke momenter blant annet strafferammen, den utmålte straff og gjentakelsesfaren. Både strafferammen og den utmålte straffen avgjør hvor alvorlig det straffbare forholdet er.

Ved vurderingen av utlendingens tilknytning til Norge skal det blant annet legges vekt på utlendingens tilknytning til Norge og hjemlandet, alder ved ankomst til Norge, språkferdigheter, om utlendingen har barn i Norge og muligheten for fortsettelse av familielivet i hjemlandet.³⁴

³² Ot. Prp. Nr. 75 (2006-2007)

³³ Utlendingsloven §70

³⁴ Ot. Prp. Nr.75 (2006-2007) s. 281 punkt 15.1.3

Ved vurderingen av hvorvidt utvisningsvedtaket er inngripende overfor familien, ser forvaltningsorganet på muligheten til å fortsette familielivet i utlendingens hjemland og hensynet til barnets beste.

Innreiseforbudets varighet og innhold kan påvirke kvaliteten på familielivet og spesielt med barn som har behov for å tilbringe barndommen med begge foreldre. Det er derfor viktig å vurdere de belastninger innreiseforbudets lengde vil medføre for barnets beste interesser. Etter fast praksis stilles det strenge krav til forholdets alvor for at utlendinger som har barn i Norge, skal utvises. Ved vurderingen av hvorvidt utlendingen og hans familie blir rammet av utvisningsvedtaket, må det foretas en konkret og helhetlig vurdering.

Jeg skal i det følgende kapittel forsøke å vise hvordan det straffbare forholdet og utlendingens tilknytning til riket blir veid opp mot hverandre gjennom en rekke høyesterettsavgjørelser.

3.2 Det rettslige utgangspunktet for vurderingen- utl§70

Utl§70 første ledd lyder:

En utlending kan ikke utvises dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene. I saker som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

De to sentrale vilkårene i lovbestemmelsen er ”forholdets alvor” og ”utlendingens tilknytning til riket”. Det skal foretas en interesseavveining av samfunnets behov for regulering og beskyttelser av sine borgere og de konsekvenser utvisningen vil medføre for utlendingen og hans familie.

Det ble presisert i saken Nunez mot Norge at det skal foretas en:

“fair balance (...) between the competing interests of the individual and of the community as a whole; (...)”³⁵

³⁵ Nunez v. Norway punkt 68

Det rettslige utgangspunktet er at det skal relativt mye til før utvisningsvedtaket anses som et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv og hans nærmeste familie.³⁶ I forarbeider og domstolpraksis er det lagt til grunn at det skal følges en streng utvisningspraksis når det gjelder grove kriminelle handlinger. Jo alvorligere det straffbare forholdet er, jo sterkere må utlendingens tilknytning være for at utvisning skal være utelukket. Det må vurderes hvor alvorlig de straffbare handlingene er og hvorvidt allmennpreventiv og individualpreventiv hensyn taler for at utlendingen utvises. Det skal også legges vekt på den alminnelige rettsoppfatning slik at samfunnets tillit til rettsapparatet ikke svekkes. Utvisning skal ikke besluttes dersom det vil være uforholdsmessig overfor utlendingen selv eller hans nærmeste familiemedlemmer.

Hva som ligger i begrepene ”uforholdsmessig tiltak” er vid og varierer fra sak til sak. Men det fremgår av Ot.prp. nr.46 (1986-1987) at et utvisningsvedtak anses som et uforholdsmessig tiltak dersom utlendingen har fått lovens minimumsstraff for et mindre graverende forhold, selv om han ikke kan sies å ha noen sterk tilknytning til landet. Ved alvorlige forhold vil det første være dersom utlendingen har tilknytning av betydning at slik uforholdsmessighet kan sies å foreligge.³⁷

3.2.1 forholdets alvor

Med forholdets alvor menes straffebudets strafferamme og den idømte straff³⁸. Ved spørsmål om utvisning på grunn av sonet eller ilagt straff, vil altså faktisk utmålt straff være et moment som må tas med i forholdsmessighetsvurderingen. Det skal også legges vekt på kriminalitetens art og grovheten, straffebudets øvre strafferamme, tidligere straffbare forhold, gjentakelsesfare og skjerpende og formildende omstendigheter³⁹. Videre skal det tas hensyn til hvor straffverdig samfunnet anser lovbruddet for å være og en særskilt vurdering knyttet til utlendingens forhold i saken.

Utlendingslovutvalget påpeker at det er ikke alle forhold som tillegges vekt ved straffutmåling som har tilsvarende betydning i vurdering av utvisningsadgangen. Forhold som lang saksbe-

³⁶ Rt.2005 s.229 (avsnitt 52)

³⁷ Ot.prp. nr.46 (1986-1987) s.230

³⁸ Ot. Prp. Nr. 75 (2006-2007) punkt 15.6.3

³⁹ Ot. Prp. Nr. 75 (2006-2007) s.281 punkt 15.1.3

handlingstid og vanskelig oppvekst kan redusere straff uten at dette nødvendigvis begrenser utvisningsadgangen.⁴⁰

I dommen inntatt i Rt.2000 s.591 understreker annenvoterende at det er ikke bare forbrytelsens art og den utmålte straff som alene avgjør hvor alvorlig den straffbare handlingen er.

*” De sedelighetsforbrytelser A er dømt for, er meget alvorlige. Hvor alvorlige de er, kan ikke vurderes bare på grunnlag av den idømte straff, 2 års fengsel. Det bør også tas hensyn til den øvre strafferamme for de straffbare forhold som ble begått”.*⁴¹

Det strenge og alvorlige synet på straffeverdighet av sedelighetsforbrytelser overfor mindreårige har sitt opphav i Høyesteretts avgjørelser. Det nevnes både i utlendingsloven og brev fra justisdepartementet at sedelighetsforbrytelser (nå. seksuallovbrudd) er alvorlig kriminalitet. I følge SSB sin rapport ble 3700 personer registrert som ofre for seksuallovbrudd i 2014. Barn og ungdom er betydelig representert blant ofre for seksualforbrytelser. I tillegg var det 740 ofre for seksuell omgang med barn.⁴² På grunn av økning i seksuallovbrudd mot mindreårige har rettsapparatet økt straffeutmålingen. Departementet understreker at sedelighetsforbrytelser og incest bedømmes som svært alvorlige forbrytelser.⁴³ I spørsmålet om sedelighetsforbrytelser mot barn uavhengig av strafferamme og den utmålte straff skal anses som særlig alvorlige, mente Høyesterett at det ikke finnes holdepunkter i lovens ordlyd eller forarbeider for det.⁴⁴

I Rt.2000 s.591 ble utlendingen dømt til to år for ha hatt utuktig omgang med datter og med samboerens to barn fra tidligere ekteskap. Etter flertallets oppfatning var utvisning ikke uforholdsmessig selv om familien ville blitt splittet og utsatt for en betydelig belastning. Høyesterett vurderte utlendingens tilknytning til rikt gjennom barn og veide skadevirkningene utvisningen vil medføre for barna mot det straffbare forholdet og mente at seksuallovbrudd oppfattes som svært alvorlig og må i dette tilfelle gå foran hensynet til familielivet med utlendingen.

I en sak var utlendingen dømt for flere straffbare forhold, blant annet voldtekt. Utlendingen kom til landet da han var nær 14 år gammel. Etter en avveining av utlendingens tilknytning til

⁴⁰ NOU 2004:20 s.313 første spalte

⁴¹ Rt.2000 s.591(s. 601)

⁴² Statistisk sentralbyrå – kriminalitet og rettsvesen

⁴³ Rt.2000 s.591 (592)

⁴⁴ Rt.2000 s.591 (s.597)

Norge og hans tilknytning til Afghanistan, veid opp mot alvorlighetsgraden av det straffbare forholdet, kom UNE til at et vedtak om utvisning med varig innreiseforbud ikke vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller hans nærmeste familiemedlemmer.

Lovgiver og rettspraksis gir indikasjon på at sedelighetsforbrytelser straffes hardt og det gjør at utlendingen må ha svært sterkere tilknytning til Norge for å ikke bli utvist. Utlendingens alder, 14 år ved ankomst til Norge, taler for at utlendingen har en tilknytning til hjemlandet som ikke kan ses bort ifra. Videre ble det ikke nevnt alvorlige forhold av fysisk eller psykisk art ved utlendingen som kunne utelukke utvisning.

I tillegg til sedelighetsforbrytelser blir andre straffbare handlinger karakterisert som alvorlige og myndighetene viser null toleranse mot slike gjerninger. Straffbare handlinger som legemsfornærmelse, narkotikaovertrjedelse, organisert kriminalitet, ran, vold i nære relasjoner, trusler og bruk av farlig redskap under slagsmål blir betraktet som meget alvorlige kriminalitet⁴⁵.

Justisdepartementet i brev til UDI nevner ”grove narkotikaovertrjedelser, grove voldshandlinger, voldshandlinger overfor barn eller barnemoren, incest eller gjentatte domfellelser” som alvorlige forbrytelser.⁴⁶ Det fremgår av rettspraksis og forarbeider at hensynet til familielivet veier mindre når den straffbare handlingen utlendingen har begått er svært alvorlig. Høyesterett har konstatert at ved alvorlig kriminalitet ligger det innenfor statens skjønnsmargin å utvise fremmede statsborgere, selv om dette vil ramme den utviste og hans familie hardt⁴⁷.

I Rt.1996 s.551 ble det påpekt at forholdets grovhet, utlendingens avgjørende rolle ved utførelsen av kokainen, gjentatt kriminalitet veier tyngre enn hensynet til utlendingens åpenbare tilknytning til Norge særlig gjennom her-boende norsk samboer og tre barn. Narkotikakriminalitet anses som meget alvorlig og det danner grunnlag for utvisning.⁴⁸ Uttalelser fra de konvensjonsstatene og praksis fra EMD om narkotikaforbrytelser viser også at slike forbrytelser anses som grove forhold.⁴⁹ EMD har i en dom understreket alvorlighetsgraden av narkotika og særlig stoffet heroin. Det fremgår av dommen som er nevnt i en høyesterettsavgjørelse at:

⁴⁵ Utl.§§ 67 b og 68 b

⁴⁶ Rt.2005 s.229 (avsnitt 39)

⁴⁷ Rt.1996 s.1510(s.1519).

⁴⁸ Rt.2007 s.667 avsnitt 35

⁴⁹ Rt.1996 s.551(559) og *Dalia v. France* punkt 54

*"The Commission observes that the applicant had been found guilty of dealing in heroin, a crime which is internationally regarded as a very serious threat to public order and health."*⁵⁰

Høyesterett har gjort det klart at brudd på de ovennevnte straffbare handlingene blir bedømt som svært alvorlig kriminalitet og anser utvisning som en forholdsmessig og preventiv tiltak for å beskytte samfunnets interesser.

Andre straffbare forhold som går under kategorien alvorlig kriminalitet er drap. Slik det blir påpekt i rettspraksis og gjennom justisdepartementet anses drap som et alvorlig lovbrudd som har en strafferamme fra 8 til 21 års fengsel etter straffeloven § 275.

En utlending ble dømt til fire år og seks måneder. Det blir nevnt i begrunnelsen at lagmannsretten ser meget alvorlig på medvirkning til drapsforsøket som klart er dominerende ved straffutmålingen⁵¹. Videre legger retten til grunn at skytingen var et utslag av en skremmende gjengkriminalitet og det ble brukt farlig våpen som var dødbringende. Forholdet ble ansett som særlig alvorlig fordi dette skjedde på åpen gate og på et sted i Oslo sentrum, hvor det vanligvis er mange mennesker ute. Retten konkluderte med at utvisningsvedtaket var ikke uforholdsmessig overfor utlendingen.

I tillegg til narkotika og sedelighetsforbrytelser, har det også vært en økning i voldskriminalitet. Det følger av anmeldelsene til politiet at 23 350 personer ble utsatt for voldskriminalitet i 2014. Omfanget av ofre for voldslovbrudd har vært relativt stabilt og mindre i 2014. Vold blir karakterisert som alvorlig og hensynsløs kriminell atferd. I dommen inntatt i Rt.2005 s.238, var utlendingen dømt for tre voldsforbrytelser. Han hadde stukket to personer med kniv som forårsaket sår i armen og magen til den ene og den andre fikk kutt i låret. I tillegg så hadde han slått en person i hodet med en jernstang. Han ble dømt til seks måneder fengsel hvor fem måneder ble betinget. Selv om den utmålte straffen var ikke så høy, ble det likevel truffet vedtak om utvisning. Høyesterett fant at utvisningsvedtaket tatt i betraktning forbrytelsens alvorlighetsgrad og utlendingens tilknytning til riket, var ikke uforholdsmessig.

Andre typer utbredt kriminalitet som er meget alvorlige og vanskelige å avdekke, er vold i nære relasjoner. I følge SSB har voldsanmeldelser i familieforhold økt betydelig i løpet av de siste tre årene. Antallet legemsbeskadigelse har blitt færre men tilfeller av mishandling har økt med 20 prosent. Myndighetene er av den oppfatning at konsekvensen av mishandling i fami-

⁵⁰ Rt.1996 s.551 s.559

⁵¹ LB-2014-197232

lieforhold vil være drastisk for barna. Vold i nære relasjoner har vært et viktig tema blant stortingsrepresentanter. Det ble foreslått å oppnevne en uavhengig kommisjon som skal gjennomgå drapssakene fra de siste ti årene som har bakgrunn i vold i nære relasjoner. Komiteen understreker i Innst.S.nr.137 (2007-2008) at vold i nære relasjoner er et meget alvorlig samfunnsproblem, kan gi store helseskader og er brudd på grunnleggende menneskerettigheter. Denne volden rammer hardt og har alvorlige konsekvenser for de som opplever den, ikke minst ved at den ofte foregår på et sted der alle skal kunne føle seg trygge - nemlig i eget hjem.

Det står i utlendingsforskriften §14-2 fjerde ledd bokstav b, at forhold som vold og overgrep i nære relasjoner kan gi grunnlag for utvisning med varig innreiseforbudt selv om utlendingen har barn i Norge. Utlendingen må tåle et visst inngrep når vedkommende begår en svært alvorlig forbrytelse.

Slik det fremgår av Rt.2005 s.229 fremhever annenvoterende at bestemmelsen om utvisning legger opp til en streng bedømmelse når utlendingen er dømt for en alvorlig forbrytelse. Han mener at lovgiver har med åpne øyne gjort utvisning til en rettsfølge av en straffbar handling og at det ikke stilles strenge krav til grovheten av forbrytelsen som kan gi grunnlag for utvisning. Slik loven er formulert og etter reelle hensyn skal loven tolkes slik at ved meget alvorlig kriminalitet skal det svært mye til før det kan bli tale om å anse en utvisning som et uforholdsmessig tiltak. For at utvisning skal fremstå som uforholdsmessig må det kreves uvanlig store belastninger.⁵²

Forholdets alvor er et sentralt moment i vurderingen, men det er alene og for seg ikke avgjørende i forholdsmessighetsvurderingen. Ergo må det straffbare forholdet veies opp mot den tilknytning utlendingen har bygget opp gjennom familie, botid, utdanning og arbeid, mv.

3.2.2 utlendingens tilknytning til riket

Ved vurderingen av utlendings tilknytning til Norge, skal det blant annet legges vekt på utlendingens ung alder ved ankomst til Norge.⁵³ Momentet ”ung alder ved ankomst til landet” tillegges avgjørende vekt i vurderingen av om utvisningsvedtaket er uforholdsmessig men det er ikke fastsatt en bestemt alder som kan gi absolutt vern mot utvisning.

⁵² Rt.2005 s.229 avsnitt 35

⁵³ Rt.1996 s.1510 (s.1519), Ot. Prp. nr. 75 (2006-2007) s.292

Utlendingslovutvalget var heller ikke villig til å lovfeste en regel som gir absolutt vern mot utvisning for utlendinger som har særlig lang botid i landet eller har kommet hit i ung alder. Utvalgt mente at absolutte regler gir for liten fleksibilitet, og at slike omstendigheter vil alltid være vesentlige momenter ved forholdsmessighetsvurderingen.⁵⁴

Høyesterett er enig med lagmannsretten i at ung alder ved ankomst er et sentralt moment ved forholdsmessighetsvurderingen men ikke noe absolutt hinder mot utvisning. Det kan heller ikke utledes noen absolutt aldersgrense av høyesterettspraksis, forvaltningspraksis eller praksis av Den europeiske menneskerettsdomstol”.⁵⁵

I en sak hvor utlendingen kom til Norge da han var ti år og har hatt sammenhengende lovlig opphold frem til vedtakstidspunktet, ble dømt til to år og to måneder. I en annen dom fra 2011 ble han dømt til 10 måneders fengsel for å ha begått over 30 straffbare handlinger. UNE foretok en forholdsmessig vurdering av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til Norge. I vurderingen ble det lagt stor vekt på hans lav alder ved ankomst til Norge og botiden her. Saken ble sammenlignet med Rt.2009 s.546 som omhandlet en chilener som kom til Norge da han var ni år. UNE påpekte at utlendingen hadde noe sterkere tilknytning til hjemlandets kultur men at den straffbare handlingen var mindre alvorlig enn det som var tilfellet i dommen.⁵⁶ I utvisningssaker blir det anført av staten at kriminalitet som er begått av utlendingen i voksen alder men som kom til landet da vedkommende var ung, karakteriseres ikke som ungdomskriminalitet.

Høyesterett har sagt seg enig i Statens anførsel om at utlendingen kan bebreides for sine straffbare handlinger selv om utlendingen kom til landet i ung alder. Det er tidspunktet for den straffbare handlingen som skal legges til grunn og han var mellom 22 og 24 år gammel da de straffbare forholdene ble begått. De straffbare handlingene blir derfor ikke karakterisert som ungdomskriminalitet.⁵⁷

I saker hvor utlendingen har bodd lenge i landet og kom som barn, kreves det svært mye av det straffbare forholdet for å reagere med utvisning. Det begrunnes med at det norske samfunnet må ta et større ansvar for den kriminelle løpebane når utlendingen har hatt sin barndom i Norge.⁵⁸

⁵⁴ NOU 2004:20 Side 316 og Rt.2005 s.238 avsnitt 30

⁵⁵ Rt.2005 s.238 avsnitt 33

⁵⁶ UNE sak N159833423

⁵⁷ Rt.2009 s.1432 avsnitt 40

⁵⁸ Ot.prp.nr.51 (2003-2004) side 24

I Rt.2009 s.546 ble en utlending dømt til fengsel i to år og seks måneder for narkotikaforbrytelse, alvorlig legemsbeskadigelse og flere grove tyverier. Igjen ble han dømt til fengsel i to år og fem måneder for grovt ran. Han var ni år ved ankomst til Norge og hadde tolv års lovlig opphold i Norge. Tilknytning til hjemlandet var særdeles begrenset. Høyesterett mente at utvisningsvedtaket var uforholdsmessig og dermed ugyldig. Det ble lagt vekt på hans alder ved ankomst til Norge og hans manglende tilknytning til hjemlandet.⁵⁹ Det fremgår av dommen at Høyesterett fant avgjørelsen ”vanskelig”. Det er ikke alltid ung alder ved ankomst til landet som kommer utlendingen til gode. I Rt.2009 s.1432 har Høyesterett i tillegg til ”ung alder ved ankomst til Norge” og ”botid” lagt vekt på utlendingens utdanning og yrkesbakgrunn og ment at utlendingen har sterk kulturell og sosial tilhørighet til Norge og det vil være belastende for ham å reetablere seg i hjemlandet. På andre siden talte hans alder da han forlot hjemlandet (14 år) og den alvorlige kriminalitet i retning av at utvisning for fem år ikke var uforholdsmessig.

Slik det fremgår av begge dommene legger Høyesterett betydelig vekt på ung alder ved ankomst til Norge. Samtidig blir alder ved å forlate hjemlandet også tillagt betydelig vekt i vurderingen av om utlendingen vil møte vanskeligheter ved retur. I første dommen mener Høyesterett at hensynet til ”hans ung alder(ni år)” og ”begrenset tilknytning til hjemlandet” skal veie mer enn utlendingens kriminelle bakgrunn. I den andre dommen, blir utlendingen sterke kulturelle og sosial tilhørighet til Norge nevnt men det var ikke nok for å konstatere uforholdsmessighet. I vurderingen av om utvisningsvedtaket er uforholdsmessig, må utlendingsforvaltningen se på alle relevante momenter i enhver sak. Mangel på nettverk i hjemlandet, ti års opphold og det faktum at utlendingen hadde ikke gjort seg skyldig i andre straffbare forhold etter dommen i 2012 var tilstrekkelig til å understreke at utlendingens sterke tilknytning til Norge veide mer enn det straffbare forholdet. Slik det fremgår av forvaltningspraksis ble 12 års alder ved ankomst til Norge og samvær med barn tillagt avgjørende vekt i vurderingen av om utvisningsvedtaket var uforholdsmessig. Blant andre momenter som vektlegges betydelig er helseproblemer. Det skjer ofte at utlendingen ikke får rimelig behandling ved retur til hjemlandet og det vil forårsake helsemessige problemer for utlendingen⁶⁰. Mangel på medisin eller adekvat behandling kan hindre utlendingsmyndighetene fra å utvise utlendingen. Det pålegger utlendingsforvaltningen å opplyse saken så godt som mulig før de treffer vedtak

⁵⁹ Rt.2009 s. 546

⁶⁰ UNE sak N1577571016

om utvisning.⁶¹ I en sak ble mangel på adekvat behandling i hjemlandet, helseerklæringer og utlendingens positive utvikling avgjørende i vurderingen av om utlendingen skal utvises eller ikke.

I noen saker kan forholdsmessighetsvurderingen trekke i begge retning og gjør beslutningen om utvisning vanskeligere, selv om utlendingen har begått meget alvorlig kriminalitet. Det kan være hensynet til familien eller barnet spesielt som gjør at utvisning trekker i retning av at utvisningen er et uforholdsmessig tiltak. I noen saker ser man at utlendingsforvaltningen har begrunnet gyldigheten av et utvisningsvedtak ved å bruke statens organer til å bistå den andre ektefellen til å oppdra barnet alene. For eksempel i en sak ble utlendingen utvist fra Norge etter å ha blitt dømt til fengsel i tre år og ni måneder for forsøk på drap. Nemnda la avgjørende vekt på lovbruddets alvor, gjentatt kriminalitet og mente at ektefellen med bistand fra kommunen vil være i stand til å sørge for en tilfredsstillende omsorgssituasjon for barna, selv om utlendingen utvises.

I vurderingen av utlendingens tilknytning da han ankom landet som voksen person, uttalte Høyesterett at tilknytning vil være svakere for en utlending som har fått permanent oppholdstillatelse i en voksen alder enn for en utlending som kom til landet mens han var barn og har bodd her siden.⁶²

Betydning av om ektefellen kan reise tilbake til utlendingens hjemland og fortsette familielivet der, er blant de momenter som tillegges betydelig vekt ved vurderingen av om utvisningen er forholdsmessig. Høyesterett vurderer om ektefellen har mulighet til å følge utlendingen til hans hjemland og ser også på hva ektefellen ønsker men det er ikke ofte at ektefellens valg av å bli boende i landet, gis betydelig vekt. I Rt.2000 s.592 vurderte domstolen familiens tilknytning til den utviste og mente at det var mulig for familien å leve samlet i Polen, men at hus-truen av ulike grunner ikke ønsket dette og at utvisning ville innebære at utlendingen atskiltes fra familien og kontakten ble begrenset til eventuelle besøk til Polen.⁶³ Saken kunne ha fått et annet resultat dersom ektefellen var norsk. Da ville problemer av språklig, kulturell eller juridisk art i forbindelse med å flytte til utlendingens hjemland, tillagt betydelig vekt.⁶⁴

⁶¹ fvl§17

⁶² Rt.1996 s. 551

⁶³ Rt.2000 s.591 side 601

⁶⁴ Rt.1996 s.551 side 559

Et annet vesentlig moment som taler mot utvisning men som ikke utledes av utlendingsloven, er utlendingens manglende tilknytning til hjemlandet. En sterk tilknytning til Norge kan tale for at utlendingen har en svak tilknytning til hjemlandet.⁶⁵ For å avgjøre hvilket land utlendingen har sterk tilknytning til, er det nødvendig å vurdere utlendingens tilknytning til vertslandet⁶⁶ i forhold til opprinnelseslandet⁶⁷.

Ved vurdering av utlendingens tilknytning til opprinnelseslandet, la Høyesterett i Rt.1998 s.1795, vekt på at utlendingen er gift og har ektefelle og tre barn i Pakistan. Det ble også nevnt at utlendingens foreldre og seks søsken bor der. Videre la Høyesterett vekt på at utlendingen hele tiden mens han har bodd i Norge, beholdt kontakten med familien i Pakistan. Det ble også lagt vekt på hans språkferdigheter og kulturelle og samfunnsmessige kjennskap til opprinnelseslandet. Han har også femårig folkeskole fra Pakistan, besøkt hjemlandet ofte og i løpet av 1990 tallet hadde han oppholdt seg der i ett helt år. Disse momentene talte for at utlendingen hadde en sterkere tilknytning til hjemland. Hans familietilknytning til Norge, besto av en onkel og tante som har fungert som fosterforeldre for ham siden han kom til Norge. Det ble opplyst i dommen at den kontakten han har hatt, har vært beskjeden og det ble derfor ikke tillagt vesentlig vekt. Høyesterett konstaterte at utlendingens tilknytning til hjemland var sterkere enn den tilknytning han har til Norge.⁶⁸

I dommen trakk utlendingens familietilknytningen til Pakistan, gjentatte besøk til hjemlandet og hans kjennskap til det pakistanske miljøet og språk ferdigheter i retning av at hans tilknytning til opprinnelseslandet var sterkere enn tilknytningen til vertslandet. I flere saker som ble behandlet av UNE, ble tilknytningshensynet til hjemlandet og Norge tillagt betydelig vekt.

Andre forhold som kan belyse utlendingens tilknytning til vertslandet er situasjoner hvor utlendingen gifter seg. Utlendingsmyndighetene har gjort det klart at for å tillegge ekteskapet noe vekt, må det først ses på tidspunktet for inngåelsen, om utlendingen var utvist eller visste at han vil bli utvist. Utlendingsforvaltningen påpeker at tilknytning opparbeidet etter at utlendingen var kjent med at han eller hun kunne bli utvist, ikke kan legges særlig vekt på. I et slikt tilfelle har utlendingen og ektefellen ikke hatt en berettiget forventning om å leve sammen i riket. Hvis den utviste også har fått barn i det nye forholdet, kan imidlertid forholdsmessig-

⁶⁵ Rt.1996 s.551 side 559

⁶⁶ Oppgavens avsnitt 1.5 noen begreper. Vertsland

⁶⁷ Oppgavens avsnitt 1.5 noen begreper. Opprinnelsesland

⁶⁸ Rt.1998 s.1795 s.1807

hetsvurderingen falle annerledes ut, først og fremst av hensyn til barnet, men også dette spørsmål må bero på en konkret vurdering av alle relevante momenter.

Som illustrasjon på vurderingen av etterfølgende omstendigheter kan nevnes Borgarting lagmannsretts dom inntatt i RG 2002 s. 969. Saksøkeren, som var fra Iran, ble utvist i 1998 etter å ha sonet en dom for grovt ran. Han søkte imidlertid asyl og ble værende i landet. Mens søknaden var til behandling giftet han seg med en norsk statsborger av iransk opprinnelse i 2000. Lagmannsretten mente at det ikke var nødvendig å ta endelig stilling til om faktum etter vedtakstidspunktet har relevans i utvisningssaker. Lagmannsretten var enig med staten i at etterfølgende forhold til gunst for utlendingen under enhver omstendighet bare kan tillegges begrenset vekt. Hensynet til at ektefellen ville ikke bli med til Iran og det kommende barnet var ikke utslagsgivende. Hensynet til familiemedlemmenes rett til familieliv med utlendingen tillegges vekt men vekten er ikke så vektig.⁶⁹ Høyesterett har i de ovennevnte rettsavgjørelser lagt betydelig vekt på muligheten til å fortsette familielivet i hjemlandet”. Men det har også vurdert ektefellens nasjonalitet og om hun behersker utlendingens språk eller har besøkt hjemlandet hans tidligere. Dersom vi sammenligner de to dommene med saken “Beljoudi mot Frankrike”, vil det stå for så vidt i en helt annen stilling. EMD fremhevet i dommen at Mrs Beljoudi var født i Frankrike av franske foreldre, har fransk statsborgerskap og har alltid bodd der. Dersom hun følger mannen sin tilbake til Algerie og bosette seg der, vil hun mest sannsynlig få reelle praktiske eller juridiske hindringer som vil gjør det vanskelig for henne å tilpasse seg. Videre la EMD vekt på hensynet til å familielivet og mente at utvisningen kan føre til at familien splittes.⁷⁰ Som følge av de overnevnte momentene ble det konstatert at en beslutning om å utvise utlendingen ville ikke stå i forhold til det legitime mål som søkes oppnådd og vil derfor krenke retten til familieliv.

Det ble lagt til grunn i Rt.1996 s.568 (s.571) at utlendingens ektefelle og barn syns å ha tilknytning til Pakistansk kultur og miljø. Hensynet til ektefellens nasjonalitet ble også ilagt avgjørende vekt ved vurderingen av om utvisningen var uforholdsmessig overfor utlendingen selv og hans familie.

Andre momenter som tillegges vekt ved vurderingen av om utlendingen har en sterkere tilknytning til vertslandet enn opprinnelseslandet er graden av integritet. Har utlendingen i løpet

⁶⁹ Rt.1996 s.551 side 560

⁷⁰ Beldjoudi v. France punkt 79

av botiden integrert seg i det norske samfunnet gjennom arbeid og utdanning og eventuelt i hvor stor grad. I tilfelle utlendingen har blitt dømt og sonet straffen sin, er det av betydning hvordan utlendingen har oppfattet straffen. Om utlendingen har korrigert atferden sin etter straffereaksjonen eller fått på plass normer for akseptable atferd og vist vilje til å etterleve norsk rettsregler.⁷¹

3.3 Hensynet til barnets beste

Det følger direkte av utl.§70 at i saker som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. En naturlig språklig forståelse av ordet ”ett” taler for at hensynet til barnets beste er ett av mange andre hensyn som må vektlegges i vurdering av om utvisningsvedtaket er et uforholdsmessig tiltak. Hensynet til barnets beste er ikke det grunnleggende hensyn.

Hva som ligger i barnets beste skal avgjøres individuelt. Utlendingsmyndighetene må vurdere hva som er best for barnets stabilitet og behov for å bo sammen med begge foreldre i utvisningstilfeller. Ved vurderingen av om tiltaket er uforholdsmessig overfor familie og barn, skal det legges vekt på om familielivet består, om utlendingen har samvær med barn, ektefellens evne til å sørge for barna og konsekvensene av utvisning.

I Rt.2005 s.229 vurderte domstolen virkning av en utvisning for utlendingens tre barn, og ektefellens evne til alene å ha omsorg for barna i Norge. Det kommer fram av dommen at utlendingen var en viktig omsorgsperson for barna og at han har vært aktiv i forhold til skole og barnas fritidssysler. Videre ble hensynet til morens mulighet til alene å ha omsorgen for barna i to år vurdert og tillagt sentral vekt. I forbindelse med situasjonen hvor begge foreldrene var borte fra barna ved to anledninger pga. de straffbare forholdene, uttalte lagmannsretten at barna allerede har fått skrekk i seg for tidligere forhold hvor begge foreldrene var i fengsel. Belastningen vil forsterke seg ved nytt fravær av far. Samtidig så lider moren av psykiske problemer og vil ikke være i stand til å håndtere omsorgen for barna. Utvisningsvedtaket ble ansett som et uforholdsmessig tiltak overfor barna.

Hensynet til barnets beste tillegges mindre vekt i saker som gjelder vold i nære relasjoner. I en sak hvor utlendingen var dømt for vold og trusler mot sin tidligere ektefelle og sine barn,

⁷¹ UNE sak N1451151023

mente UNE at forholdets alvor og det at utlendingen var dømt for vold i nære relasjoner, måtte tillegges større vekt enn hensynet til barnets beste. Begrenset samvær med barn og ilagt besøksforbud i forhold til barnas mor gis lite eller ingen vekt i vurdering av om utvisning er uforholdsmessig, jf. forvaltningspraksis.

For at utvisningen anses som uforholdsmessig tiltak må det svært mye til enn at familien splittes og barnet mister kontakt med utlendingen. Kravet er at ved meget alvorlig forbrytelse, må utvisningen medføre ”uvanlig store belastninger”.

I saken inntatt i Rt.1996 s.1510(s.1518) ble hensynet til familielivet med ektefellen og de døtrene vektlagt betydelig. Av hensyn til helseproblemer (astma, eksem og allergi) hos det ene barnet mente Høyesterett at det er ikke aktuelt for barnet å bosette seg i Pakistan og en utvisning vil medføre betydelig belastning for hele familien og moren som blir alene om omsorgsoppgavene. Ektefellens psykisk tilstand tyder på at det er stor sannsynlig for at hun ikke klarer å håndtere den betydelig omsorgsbelastningen når utlendingen blir utvist. Derfor har domstolene lagt betydelig vekt på ektefellens evne til å oppdra barnet. I de fleste saker hvor det er blitt konstatert helseproblemer av alvorlig grad enten fra utlendingen, ektefellen eller barnets sin side, har det spilt en avgjørende rolle i å endre synet på utvisningsvedtaket.

Etter en samlet vurdering av hensynet til barnets beste veid opp mot forholdets alvor, kan man konkludere med at høyesterett tillegger barnets beste betydelig vekt. Men det betyr ikke at hensynet er det grunnleggende. I de fleste utvisningssaker som gjaldt utlendinger som har barn, ble det fastsatt tidsbegrenset innreiseforbud. Det begrunnes med at varig innreiseforbud kan føre til at utvisningen blir ansett som et uforholdsmessig tiltak overfor familien.

3.4 Innreiseforbudets innhold og varighet

Det fremgår av utlendingsloven §71 og utlendingsforskriften §14-2 at innreiseforbudet kan gjøres varig eller tidsbegrenset. Utlendingsmyndighetene anvender bestemmelsen for å understreke hvor alvorlig den straffbare handlingen er, vurdert opp mot utlendingens tilknytning til riket gjennom barn og ektefelle. Utlendingsmyndighetene setter innreiseforbudet fra to til fem og ti år og i noen tilfelle varig. I saker som gjelder vold og overgrep i nære relasjoner kan utlendingen bli utvist med varig innreiseforbud selv om utvisningen vil splitte familien eller gjør det vanskelig for den andre ektefellen å ha omsorg for barna alene. Selve den straffbare handlingen taler mot at utlendingen skal få mulighet til å fortsette familielivet med ektefellen og barna.

I et brev av 15-03.99 fastsatte justisdepartementet at utlendinger med barn i Norge, på nærmere vilkår som utgangspunkt ikke skal utvises med varig innreiseforbud. FFP anbefaler at innreiseforbudet alltid gjøres tidsbegrenset i saker der den utviste har barn. Departementet understreker at hensynet til utlendingens barn og øvrige familie må vurderes opp mot forholdets alvor. Det er derfor ikke grunnlag for å lovfeste noen regel om at utvisning alltid skal være tidsbegrenset i saker hvor den utviste har barn.

Rettspraksis og praksis fra både UDI og UNE viser at det er blitt satt innreiseforbud, alt fra to til fem år når forvaltningen mener at varig innreiseforbud vil være et uforholdsmessig tiltak. I en sak hvor utlendingen var dømt for mishandling av ektefelle og barn, ble utlendingen utvist varig. Slik det fremgår av praksis har Høyesterett anvendt regelen om varig innreiseforbud på svært alvorlige lovbrudd hvor hensynet til samfunnet- og familiens interesse taler for utvisning.

3.5 Konklusjon

Det er åpenbart at ved vurdering av om et utvisningsvedtak er uforholdsmessig overfor utlendingen selv eller hans nærmeste familie, må det foretas en avveining av forholdets alvor og utlendings tilknytning til riket. Ut fra de foreliggende eksempler jeg har brukt, er jeg av den oppfatning at retts- og forvaltningspraksis, lovgiver og utlendingsloven ser meget alvorlig på narkotikaovertrедelser, sedelighetsforbrytelser, ran, organisert kriminalitet. Slik det fremgår av praksis, er det ikke et krav for utvisning at utlendingen blir idømt en straff som tilsvarer eller overstiger strafferammen i lovbestemmelsen. Brudd på de ovennevnte forbrytelsene vil føre til utvisning uavhengig av strafferammen.

Retten krever at ved meget alvorlig kriminalitet, må utvisningen medføre ”uvanlig store belastninger” for utlendingen selv og hans nærmeste familiemedlemmer, for å bedømmes som et uforholdsmessig tiltak. Det kan for eksempel være hvor barnet mister en viktig omsorgsperson eller den eneste omsorgspersonen, den andre ektefellen har ikke evne til å sørge for barnet eller alvorlige helseproblemer vil gjøre det umulig for familien å reise tilbake med utlendingen til hans hjemland og fortsette familielivet der.

Slik jeg oppfatter vurderingen rettspraksis legger til grunn når det gjelder betydningen av muligheten til å følge utlendingen til hans hjemland, så vil de fremheve at mye av ansvaret for å holde familien samlet ligger hos utlendingen selv. Det at familien splittes anses som en vanlig

reaksjon som er innenfor rammen for utvisning og at enhver familiesplittelse kan ikke føre til at utvisning blir dømt som uforholdsmessig.

Høyesterett legger stor vekt på nasjonaliteten til begge ektefellene ved vurderingen av et fremtidig familieliv i utlendingens hjemland. Dersom utlendingen er gift med en norsk borger og eventuelt har barn som er norsk borger og familien har aldri vært bosatt i utlendingens hjemland, vil utvisningen lettere bli ansett som et uforholdsmessig tiltak. Retten legger vekt på utfordringer ektefellen vil møte i utlendingens hjemland. Utfordringer som språkvansker, ingen tilknytning og juridiske problemer er blitt nevnt og vektlagt. Men det betyr heller ikke at utlendingen som er gift med norsk borger har absolutt vern mot utvisning.

Domstolen og forvaltningen tolker utvisningen slik at familielivet er ikke utsatt for noe inngrep dersom familien ikke har rimelig grunn til å nekte å følge utlendingen til hans hjemland. Når det gjelder hvorvidt innreiseforbudet skal gjøres varig eller tidsbegrenset skal det legges vekt på utlendingens personlige og familiemessige forhold. Forhold som samvær med barn før og etter utvisningsvedtaket legges avgjørende vekt på. Hvilke straffbare handlinger utlendingen er domfelt for tillegges en betydelig vekt i vurderingen av hvor lenge utlendingen skal utvises. Rettspraksis viser at Høyesterett utsteder korte og tidsbegrenset innreiseforbud overfor utlendinger som har barn. Dette gjelder ikke i alle tilfeller. Varig innreiseforbud er sjelden anvendt i saker hvor utlendingens tilknytning til familien og spesielt barnet er særlig sterk.

Etter en samlet vurdering og med bakgrunn i drøftelsen foran, kan jeg konkludere med at hensynet til utlendingens familieliv og hensynet til barnets beste blir ikke tilstrekkelig vektlagt sammenlignet med den vekten utlendingsforvaltningen legger i det straffbare forholdet utlendingen er domfelt for. Når det gjelder utlendingens ungalder ved ankomst til Norge, varierer praksisen. I noen tilfeller blir hensynet til utlendingen da han var under 12 år ved ankomst, tillagt avgjørende vekt og i andre saker blir det oversett. Ung alder og botid er to sentrale momenter som jeg mener burde ha fått mer vekt enn det retts- og forvaltningspraksis tillegger i dag.

4 KRAVET TIL FORHOLDSMESSIGHET ETTER EMK ART.8

4.1 Innledning

Kapitlet skal behandle Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) art. 8, og vilkårene for å utvise en utlending som har begått straffbare handlinger. Konvensjonen gir borgerne en rekke rettigheter som er vernet etter art.8. Konvensjonen forplikter de kontraherende stater til å sikre og effektivere retten til respekt for privat-og familieliv. Den skal beskytte enhver mot inngrep fra myndighetenes side og sørge for at disse rettighetene blir fremhevet. Vernet etter EMK art. 8 er ikke absolutt og kan krenkes dersom inngrepet er i overensstemmelse med vilkårene i nr.2. Det er tre kumulative vilkår som må være oppfylt for å kunne ta inngrip i retten til respekt for privat-og familieliv. For det første må utvisningsvedtaket være i samsvar med loven. Det vil si at utlendingsmyndighetene må ha grunnlag i nasjonal rett for å kunne ta inngrep i disse rettighetene.

For det andre må utvisningsvedtaket tjene et legitimt mål. Det betyr at hensynet til offentlig orden og sikkerhet skal veie tyngre enn retten til privat-og familieliv.⁷² For at utvisningsvedtaket skal ikke anses som en krenkelse, må det foretas en rimelig balanse mellom de relevante interessene- utlendingens interesse av å fortsette familielivet i vertslandet veid opp mot samfunnets interesse i å forebygge uorden og kriminalitet.

For det tredje må inngrepet være nødvendig i et demokratisk samfunn. Det vil si at utvisningsvedtaket må være begrunnet i et «presserende samfunnsmessig behov» og være forholdsmessig særlig i forhold til det «legitime målet» staten søker å oppnå.⁷³

I vurderingen av om utvisningsvedtaket er nødvendig i et demokratisk samfunn fremhevet domstolen i saken ”Moustaquim mot Belgia” statens begrunnelse om at klageren ble idømt strenge fengselsstraffer og at han fortsatte å begå kriminelle handlinger selv om han var under oppsyn. Derfor forelå alvorlig risiko for gjentakelse og at klagerens tilstedeværelse i Belgia utgjorde en særlig alvorlig fare for samfunnet.

Det er en rekke avgjørelser fra EMD som er illustrerende for problemstillingen og jeg skal ta utgangspunkt i dem. Det er fakta at barn blir også berørt av utvisningsvedtak. Det skjer ofte at barn blir igjen med den andre ektefellen eller må reise tilbake til utlendingens hjemland fordi barnet har ingen andre omsorgsperson i Norge. Et inngrep skal ikke utøves av myndighetene dersom hensynet til barnets beste etter art.3, tilsier at utvisningsvedtaket er uforholdsmessig.

⁷² Boultif v. Switzerland punkt 44

⁷³ Boultif v. Switzerland avsnitt 46 og Moustaquim v. Belgium punkt 43

4.2 Retten til respekt for privat- og familieliv etter EMK art.8 nr.1

EMK art.8 lyder:

1) Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv (...)

Kjernen i konvensjonen er å beskytte borgerne mot vilkårlig inngrep fra statens side. Men det gir ikke borgerne en urokkelig rett til privat- og familieliv. Staten har i kraft av skjønnsmargin ”a certain margin of appreciation” makt til å regulere inn-og utreise av utlendinger⁷⁴. Statens skjønnsmargin varierer med forholdets alvor. I utvisningssaker hvor utlendingens tilknytning til vertslandet er svak, har domstolene gitt staten en vid skjønnsmargin.

Hovedvilkårene i konvensjonen som er relevant i denne drøftelsen er privat og familielivet. Privatliv innebærer å etablere seg og utvikle kontakt med andre mennesker uten at denne retten blir krenket av staten. Fysisk og psykisk integritet omfattes av begrepet privatliv, men det betyr ikke at ethvert tiltak som har negative virkninger for ens integritet, faller inn under art.8. Ransaking og visitasjon er andre metoder politiet bruker som kan anses som inngrep i den fysiske integritet. Avlytting av kommunikasjonsanlegg kan være et inngrep i den psykiske integritet. Retten til å utvikle familieliv med nære familiemedlemmer og andre individer, vil falle inn under begrepet ”privatliv” i EMK art.8. Den sosiale tilknytningen en etablert innvandreren har til det samfunnet der han eller hun bor, kan kategoriseres som privatliv. Det kreves elementer av avhengighet som involverer mer enn den normale følelsesmessige bånd mellom foreldre og utlendingen som voksen person for å beskyttes av artikkelen.⁷⁵

Domstolen uttaler i den forbindelse i saken ”Maldov mot Austria” at utvisning av en utlending kunne utgjøre et inngrep i utlendingens rett til respekt for privatliv, se punkt 63.

I saken ”Smirnova mot Russland” ble det uttalt følgende om retten til privatliv:

*” the Court has a number of times ruled that private life is a broad term not susceptible to exhaustive definition (...). It has nevertheless been outlined that it protects the moral and physical integrity of the individual (...), including the right to live privately, away from unwanted attention. It also secures to the individual a sphere within which he or she can freely pursue the development and fulfillment of his personality”.*⁷⁶

Slik det fremgår av begge sakene, mener domstolen at begrepet ”privatliv” er vidt og ikke nødvendig å gis en uttømmende definisjon. Den kan virke restriktiv og begrense eller uteluk-

⁷⁴ Gul v. Switzerland punkt 38

⁷⁵ Konstatinov v. The Netherlands punkt 52 og Ezzouhdi c. France punkt 34

⁷⁶ Smirnova v. Russia punkt 95

ke en del interesser som kunne ha blitt omfattet av begrepet privatliv⁷⁷. Begrepet er ikke forbeholdt privatliv. Det kan også omfatte profesjonelle forhold og kommunikasjon i næringslivet. Det er summen av sosiale relasjoner mellom etablerte innvandrere og samfunnet de lever i som utgjør en del av begrepet privatliv innenfor betydning av artikkel 8.⁷⁸

Familielivet er også vanskelig å skille fra privatliv. Beskyttelsen går noe videre spesielt når det gjelder familieband i forbindelse med asylsaker. Begrepet ”familieliv” omfatter forholdet mellom ektefeller og foreldre og barn. Kjernen i retten til familieliv er å være i fred. Det er ikke et krav om at utlendingen bor sammen med barnet. Det er tilstrekkelig at utlendingen har samvær med barnet. Retten til familieliv i art. 8 suppleres av art. 12 om retten til å gifte seg og stifte familie.

Barn som er født i et ekteskap, blir fra fødselen av, etablert en familieband mellom barnet og foreldre som omfattes av konvensjonen selv om foreldrene ikke vil leve sammen.⁷⁹ Art og varighet av foreldres forhold, bidrag til barnets omsorg og oppdragelse, kvalitet og regelmessighet av kontakten, er momenter i vurderingen av om det foreligger familieliv.⁸⁰

Utvisning av utlending fra riket kan være problematisk i forhold til familielivet. I vurderingen av familielivets omfang, uttalte EMD i saken ”Moustaquim mot Belgia” at utlendingen levde i Belgia, hvor hans foreldre og sju brødre og søstre også bodde. Han hadde aldri sluttet kontakt med dem. Selv om han ble skilt fra familien på grunn av utvisningsvedtaket, holdte han likevel kontakt via korrespondanse. Domstolen konstaterte at inngrepet i retten til respekt for familielivet var en krenkelse av art.8.⁸¹ Etter dette mente domstolen at det ikke var nødvendig for retten å vurdere om deportasjonen var også et brudd på søkerens rett til respekt for sitt privatliv.⁸² Familieband mellom unge voksne som ikke har stiftet egen familie (young adults) og deres foreldre eller andre familiemedlemmer, blir også definert som familieliv.⁸³

Statens inngrep i rettighetene etter art.8 må ha hjemmel i nasjonal rett, følge et legitimt samfunnsmessig mål forankret i å forebygge uorden og kriminalitet og sist og ikke minst inngrepet må være nødvendig i et demokratisk samfunn. I det siste vilkåret ligger det også et krav til forholdsmessighet.

⁷⁷ Niemitz v. Germany punkt 29

⁷⁸ Uner v. The Netherlands

⁷⁹ Gul v. Switzerland punkt 32 og Berrehab v. The Netherlands punkt 21

⁸⁰ Onur v. The United Kingdom punkt 44

⁸¹ Moustaquim v. Belgium, punkt 36

⁸² Moustaquim v. Belgium punkt 47

⁸³ Maslov v. Austria punkt 62

4.3 Vilkår for inngrep etter EMK art.8 nr.2

EMK art.8 lyder:

2. Det skal ikke skje noe inngrep av offentlig myndighet i utøvelsen av denne rettighet unntatt når dette er i samsvar med loven og er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.

Begrepet ”offentlig inngrep” omfatter alt fra vedtak om utvisning til politiets etterforskningsmetoder blant annet overvåking eller avlytting av mobiltelefoner. Det må forventes at inngrepet begrenser eller avbryter fri kommunikasjon og dermed utgjøre en direkte inngrep i retten til respekt for privat- og familieliv.⁸⁴

Et vedtak om utvisning kan anses som et sterkt inngrep i utlendingens rett til respekt for sitt privat-og familieliv. I tillegg er det et krav om at inngrepet utøves på vegne av staten for at utlendingen kunne påberope seg vernet etter artikkel 8. Det er et krav om at utvisningsvedtaket er i samsvar med vilkårene i art.8 nr.2. Dersom inngrepet ikke oppfyller vilkårene i konvensjonen, vil det bli konstatert krenkelse av artikkel 8.

Konvensjonen garanterer ikke en utlending retten til å komme inn eller å oppholde seg i et bestemt land. Men det kan imidlertid utgjøre en krenkelse av retten til respekt for privat-og familielivet dersom utlendingen blir utvist fra et land hvor hans nærmeste familiemedlemmer bor.⁸⁵ I vurderingen av om en utvisningsvedtak vil bli ansett som et forholdsmessig inngrep overfor utlendingen og hans familie, må det først være i samsvar med ”loven”.

4.3.1 i samsvar med ”loven”

Det fremgår av EMK art.8 nr.2 at inngrepet må skje i samsvar med ”loven”. Med lov menes at forvaltningen må ha formell lov og ikke rettspraksis eller sedvanerett. Selv om legalitetsprinsippet i norsk rett og lovprinsippet i EMK er utslag av det samme rettsstatsprinsipp, er det

⁸⁴ Klass v. Germany punkt 37

⁸⁵ Boultif v. Switzerland punkt 39 og Amrollahi v. Denmark punkt 26

likevel betydelig forskjeller. Det fremgår av det internrettslige legalitetsprinsipp at inngrepet må som hovedregel ha hjemmel i formell lov. Men dette er ikke noe absolutt krav etter EMK. Formuleringen ”in accordance with the law” omfatter i samsvar med den engelske common law tradisjonen, også hjemler som har sitt fundament i sedvane, rettspraksis og endog administrativ praksis⁸⁶. Dette ble slått fast i ”Sunday Times mot Storbritannia”, avsnitt 47:

”The Court observes that the word ”law” in the expression ”prescribed by law” covers not only statute but also unwritten law. Accordingly, the Court does not attach importance here to the fact that contempt of court is a creature of the common law and not of legislation”.

Loven må være tilstrekkelig tilgjengelig, presis og fast etablert⁸⁷. EMD har også godtatt instruks og lignende som relevante kilder for dannelse av en ”law”. Men konvensjonspraksisen har vist seg å stille strengere krav til andre hjemler som ikke er formell lov. Det har ført til at i andre land, blant annet Storbritannia gjennomgå sine rettsregler, utvikle et mer detaljert lovverk. Det er ikke tilstrekkelig at det finnes en rettsregel. Etter EMD må regelen som hjemler et inngrep, være offentliggjort. Interne instruks som er hemmeligholdt skal ses bort fra. I saken ”Smirnova mot Russland” ble det uttalt fra domstolens side at uttrykket i samsvar med ”loven” krever i første omgang at tiltaket klaget over, må ha grunnlag i nasjonal lovgivning. Det ble påpekt i dommen at regjeringen ved å ikke gi tilbake passet til utlendingen etter løslatelse fra varetekt, hadde ikke noe grunnlag i nasjonal lovgivning. Vedtaket var derfor i strid med artikkel 8.

Etter Grunnloven og som følge av at norsk rettstradisjon bygger på et formelt legalitetsprinsipp, stilles det strengt krav til hva som kan anses som lov. Det fremgår uttrykkelig av grunnloven at myndigheten må ha formell lov for å kunne ta inngrep i borgernes rettssfare. Etter EMD praksis er det presisert at så lenge hjemmelen er tilstrekkelig klart formulert slik at det gir innbyggerne en tilstrekkelig indikasjon på under hvilke omstendigheter og forhold offentlige myndigheter har makt til å gripe inn, er vilkåret i EMK nr.2 oppfylt, jf. Malone mot Storbritannia, avsnitt 67.

I dommen ble det sagt at det er tilstrekkelig med at hjemmelen er noenlunde presist formulert. Videre står det i saken ”Olsson mot Sverige” at loven som overlater et visst skjønn til forvaltningen er ikke i seg selv i strid med hensynet til forutberegnelighet, så lenge omfanget av skjønnsutøvelsen og måten det skal praktiseres på er angitt med tilstrekkelig klarhet og det forfølger et legitimt mål.⁸⁸

⁸⁶ NOU 2004:6 avsnitt 4.3.5.3.2

⁸⁷ Sunday Times v. United Kingdom punkt 49

⁸⁸ NOU 2004:6 punkt 4.3.5.3.2

En stor grad av skjønnsutøvelse uten å ha en fast og tilgjengelig lovkrav kan føre til vilkårlig inngrep og vil undergrave formålet med artikkel 8 om å beskytte borgernes rett til privat- og familieliv. Domstolene har i saken ”Chorherr mot Austria” ment at:

*”the Court reiterates that the level of precision required of the domestic legislation - which can not in any case provide for every eventuality - depends to a considerable degree on the content of the instrument considered, the field it is designed to cover and the number and status of those to whom it is addressed”.*⁸⁹

I tillegg til kravet om at inngrepet må være i samsvar med loven, er det også et krav om at inngrep i retten til privat-og familieliv har et legitimt mål.

4.3.2 ”legitime formål”

Det fremgår av artikkel 8 nr.2 at staten kan gripe inn i borgernes rettssfære ”av hensyn til den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter”.

Det skjer sjelden at dette vilkåret medfører utfordringer i praksis. Det legitime målet går ut på både å beskytte borgernes rettigheter og forebygge uorden og kriminalitet i samfunnet. I de fleste saker som forvaltningen måtte beslutte utvisning var på grunn av alvorlig kriminalitet.

Det ble slått fast i «Boultif mot Sveits» at myndighetene hadde besluttet å ikke fornye utlendingens oppholdstillatelse på bakgrunn av det alvorlige lovbruddet vedkommende hadde begått og av hensyn til offentlig orden og sikkerhet.⁹⁰

I saken ”Berrehab mot Nederland” uttalte staten at utvisning av utlendingen var nødvendig av hensyn til offentlig orden, og hevdet at det har blitt foretatt en rimelig balanse mellom de ulike interessene som er berørt. Kommisjonen mente at utvisningsvedtaket var tatt for å forebygge uorden og beskytte rettigheter og friheter. Domstolen kom til samme konklusjon men påpekte at det legitime målet var å bevare landets økonomiske velferd og ikke rettet mot bekjempelse av uorden eller kriminalitet.⁹¹

Slik det fremgår av de ulike rettsavgjørelsene, måtte de kontraherende stater alltid ha et legitimt mål for sine inngrep i privat-og familielivet til borgerne. Det forutsetter at hensynet til samfunnets interesse veier tyngre enn hensynet til individets ønske om å bli i landet. Blant andre momenter som forsterker og legitimerer utvisningstiltaket er alvorlig risiko for gjenta-

⁸⁹ Chorherr v. Austria punkt 25

⁹⁰ Boultif v. Switzerland punkt 44

⁹¹ Berrehab v. Nederland punkt 25-26

kelse og det straffbare forholdets alvor. Jo alvorligere det straffbare lovbruddet er, desto mer det skal til før det blir konstatert en krenkelse av art.8 nr.2.

4.3.3 "nødvendig i et demokratisk samfunn"

Det tredje og siste vilkåret er at inngrepet må være "nødvendig i et demokratisk samfunn". Det stilles som krav at ethvert inngrep på vegne av staten må være nødvendig for å anses som proporsjonalt. Det avgjørende blir da å drøfte om inngrepet er virkelig nødvendig til å oppnå det legitime målet. Slik det viser seg må det en proporsjonalitetsvurdering til for å begrunne om utvisningen var nødvendig eller ikke. De negative konsekvenser inngrepet vil medføre for utlendingen må veies opp mot de positive konsekvensene for samfunnet. Innenfor kriminalitetsbekjempelse utviser domstolene stor tilbakeholdenhet med å overprøve statens vurdering av hva som er nødvendig i et demokratisk samfunn.

Retten uttaler i saken "Silver m/fl mot Storbritannia følgende:

*"The Contracting States enjoy a certain but not unlimited margin of appreciation in the matter of the imposition of restrictions, but it is for the Court to give the final ruling on whether they are compatible with the Convention..."*⁹²

Domstolen kan likevel prøve om hjemmelen er for vidt utformet eller staten har gått utenfor det som er nødvendig i et demokratisk samfunn. Utgangspunktet for denne vurderingen må tas i inngrepet, i vårt tilfelle utvisning som medfører store negative konsekvenser i form av familiesplittelse og reduserer kontakt mellom nære familiemedlemmer.

For å slå fast at vilkåret "nødvendig i et demokratisk samfunn" er oppfylt må ethvert inngrep som utøves av det offentlige være i samsvar med kriteriene et presserende sosialt behov og spesielt forholdsmessig i forhold til det legitime målet som søkes oppnådd.⁹³

Lignende uttalelser finner man i saken "Olsson mot Sverige" punkt 67:

"According to the Court's established case-law, the notion of necessity implies that the interference corresponds to a pressing social need and, in particular, that it is proportionate to the legitimate aim pursued; in determining whether an interference is "necessary in a democratic society..."

Slik det fremgår av begge sakene, blir det stilt et strengt krav til nødvendighet. Det forventes at et så sterkt inngrep som utvisning, oppfyller kravet til nødvendighet. Nødvendighetskravet i

⁹² Silver v. The United Kingdom punkt 97

⁹³ Boultif v. Switzerland punkt 46

artikkel 8 er ikke like strengt sammenlignet med artikkel 10 nr.2, hvor det oppstiller kriteriene ” helt nødvendig” eller ”strengt nødvendig”⁹⁴. En naturlig språklig forståelse av begrepene ”helt nødvendig” og ”strengt nødvendig” tilsier at begrepet ”nødvendig” i EMK artikkel 8 gir forvaltningsorganet mer rom for skjønnsutøvelse enn art.10. Det er både positive og negative konsekvenser ved bruk av for mye skjønn. Men i saker som gjelder skjønnsutøvelse har domstolen overprøvingsrett. Slik det står i rettspraksis ser domstolene nøye på inngrep som medfører store skadevirkninger for utlendingen. Inngrep i retten til respekt for privat-og familieliv handler ikke om økonomiske eller andre materielle skadevirkninger. Inngrep i disse rettighetene vil splitte familie, fratar omsorg eller samværsretten med barn og reduserer sosial kontakt med familiemedlemmer.

I vurderingen av om utvisningsvedtaket er proporsjonalt, er prinsippene fra Uner- og Boultif-sakene sentrale for EMK artikkel 8 i utvisningssaker. Begge dommene nevner en rekke kriterier som ble ilagt betydelig vekt, blant annet arten og alvorlighetsgraden av lovbruddet, klagerens botid i utvisningsstaten, tiden som hadde gått siden det straffbare forholdet ble begått og klagerens oppførsel i denne perioden, hvor sterke sosiale, kulturelle og familiære bånd klageren har til utvisningsstaten sammenlignet med opprinnelsesstaten, nasjonaliteten til de ulike berørte personer, søkerens familiesituasjon, for eksempel lengden på ekteskap, om det er barn i ekteskapet og alvorret av de vanskelighetene som ektefellen er sannsynlig å møte i utlendingens hjemland.⁹⁵

Graden av skyld og tidsperioden fra da utlendingen ankom landet og begikk straffbar handling legges betydelig vekt på. Samtidig legges det også avgjørende vekt på tidsperioden da han begikk straffbare handlingen og frem til hans utvisning. I Boultif-saken hadde det gått seks år uten at utlendingen hadde begått noe straffbart. Det ble også lagt vekt på den tiden før forbrytelsen da han jobbet som servitør og maler. I tillegg ble hans gode oppførsel tillagt avgjørende vekt og det førte til at han fikk tidlig løslatelse. Fra mai 1999 til hans utvisning fra Sveits i 2000 jobbet han som en gartner og en elektriker, med mulighet for å fortsette arbeidsforholdet. Som følge av de forholdene og selv om det straffbare forholdet ga uttrykk for frykt og at utlendingen utgjorde en fare for offentlig orden og sikkerhet i fremtiden, mente retten at slik frykt motvirkes av de spesielle omstendighetene i denne saken.

I spørsmålet om utlendingens ektefelle har mulighet til å fortsette familielivet i utlendingens hjemland har domstolen uttalt i Boultif-saken at det er sant at hun kan snakke fransk og har hatt telefon samtale med svigermor i Algerie. Men hun har aldri bodd i landet, ingen tilknytning, og snakker heller ikke arabisk. I disse tilfellene kan det ikke forventes å følge sin ekte mann til Algerie. Med bakgrunn i dette mente retten at på den ene siden har utlendingens rett

⁹⁴ Handyside v. The United Kingdom

⁹⁵ Boultif v. Switzerland punkt 48

til familieliv blitt krenket, siden det ikke har vært mulig for utlendingen å fortsette familielivet i hjemlandet. På den annen side, når de sveitsiske myndighetene besluttet å nekte utlendingen tillatelse til å bo i Sveits, presenterte han bare en relativt begrenset fare for offentlig orden. Slik det fremgår av dommen har EMD lagt betydelig vekt på ektefellens manglende mulighet til å reise sammen med utlendingen og fortsette familielivet i hans hjemland. Samtidig så var forholdet ikke av så alvorlig karakter at det ville tale for utvisning.

I vurderingen av om inngrepet er nødvendig, er det en rekke momenter som motvirker nødvendighetshensynet, blant annet utlendingens botid kan avklare hvor sterk tilknytning vedkommende har til vertslandet sammenlignet med tilknytningen til opprinnelseslandet. Utvisning av en utlending som har ankommet landet i ung alder, tilbrakt store deler av barn- og ungdomstiden her, gått på skole og vokst opp etter de samme verdiene som landets statsborgere, vil kreve svært mye for å ikke anses som en krenkelse av hans rett til privat-og familieliv. Det er heller ikke slik at alle innvandrere uansett botid i landet, nødvendigvis nyter retten til familieliv etter artikkel 8⁹⁶. Dersom vernet ikke omfatter familielivet, vil det beskytte retten til å etablere og utvikle relasjoner med andre mennesker.

Det må aksepteres at totaliteten av sosiale bånd mellom utlendingen og samfunnet den lever i, utgjør en stor del av hans privatliv. I Boultif-saken, ble det av domstolen lagt vekt på hans ung alder ved ankomst til Nederland som 12 åring. Det ble også sett på at utlendingen hadde etablert seg og hadde kone og barn.

Tatt utgangspunkt i disse momentene fant retten at det ikke var tvil om at utlendingen hadde en sterk bånd til Nederland. Men samtidig så måtte det motargumenteres at utlendingen hadde bodd sammen med sin ektefelle og førstefødte sønn bare for en relativt kort periode og at han har aldri bodd sammen med sin andre sønn. Retten mente at avbrutt familieliv ville ikke ha samme vekt som det ville hvis de hadde levd sammen som en familie for en mye lengre tid. Hensynet til at utlendingen forlot hjemlandet som 12 åring og at det ved retur vil skape språklig og sosiale utfordringer, ble ikke tillagt vekt.⁹⁷ Det straffbare forholdets alvor og hans tidligere dommer tatt i betraktning fant retten at utlendingen kan sies å ha utvist kriminelle tilbøyeligheter.⁹⁸

Når det gjelder hensynet til ektefellen og muligheten til å reise tilbake til utlendingens hjemland og fortsette familielivet der, mente domstolen at etter de spesielle omstendighetene som ligger i saken, vil hensynet til den alvorlige straffbare handling tale for at utvisning er nødvendig i et demokratisk samfunn. Ett års fristen var overskredet men domstolen ville ikke ta hensyn til det selv om utlendingen hadde klaget.

⁹⁶ Boultif v. Switzerland

⁹⁷ Uner v. Netherland punkt 62

⁹⁸ Uner v. Netherland punkt 63

På bakgrunn av de ovennevnte momentene, fant domstolen at en rimelig balanse ble truffet i dette tilfellet ved at søkerens utvisning fra Nederland var i samsvar med de mål som søkes oppnådd, og derfor nødvendig i et demokratisk samfunn. Det ble ikke konstatert brudd på artikkel 8 i konvensjonen.

4.4 Hensynet til barnets beste etter BK art.3 nr.1 i utlendingssaker

Det fremgår av BK artikkel 3 nr.1 at *”ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn”*.

Barnets beste-prinsipp er også sentralt i vurderingen av om det er uforholdsmessig å utvise en foreldre som er dømt for kriminalitet. Hva som er til beste for barnet, står ikke i artikkel 3 og er ikke nærmere definert i konvensjonen. Komiteen har heller ikke etablert noen kriterier som kan være avgjørende i vurderingen av om barnets beste er ivaretatt. Barnekonvensjonen har vært inkorporert som norsk rett siden 1991 på utlendingfeltet og det står i utlendingsloven §3 at loven skal anvendes i samsvar med internasjonale regler som Norge er bundet av. Artikkel 1 pålegger de kontraherende stater at i alle handlinger som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Hva som er barnets beste skal avgjøres konkret i den enkelte sak etter en helhetsvurdering.

Mange utlendinger som blir utvist har enten barn eller ektefelle i Norge. Hvordan og hvor alvorlig blir barnet rammet av vedtaket som er rettet mot den ene foreldre, er vurderingskriterier som staten må legge vekt på i sin forholdsmessighetsvurdering. Det er ofte vanskelig å vite hva som er barnets beste. I noen saker kan det vise seg at barnets beste ligger i å bli i landet med utlendingen, i andre tilfeller kan det trekke i retning av at barnets beste vil bli ivaretatt dersom barnet flytter med familien og bosette seg i utlendingens hjemland. Barnekonvensjonen legger betydelig vekt på hensynet til å holde familien samlet.⁹⁹

Barnets beste er ikke det grunnleggende eller det eneste hensyn som skal tillegges vekt. Men dersom hensynet til barnets beste ikke blir vurdert, vil det lettere føre til brudd på barnekonvensjonen. BK art.3 krever ikke at barnets beste-vurdering skal fremgå av vedtaket. Men av hensyn til etterprøvbarehet er det grunn til å kreve at det skal fremgå av vedtaket både hva som anses å være til barnets beste og hvorfor man eventuelt lar andre hensyn gå foran.¹⁰⁰

⁹⁹ BK art.22 nr.2

¹⁰⁰ Barnekonvensjon, Haugli kap.3 punkt 3.1.4

Det står i den originale konvensjonsteksten at barnets beste er ”a primary consideration” istedenfor ”the primary consideration”. Det står i forarbeidene til konvensjonen at artikkelen ”a” ble bevisst valgt fremfor ”the”. Det begrunnes med at det finnes andre samfunnsmessige interesser som veier like mye eller endog større enn barnets beste interesser. Det kan være hensynet til innvandringsregulering, respekt for regelverket og rettferdighet for alle.

Konvensjonen gir ikke barn et absolutt vern at i alle saker som gjelder barn, skal barnets beste gis forrang. Kriteriet er at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i forholdsmessighetsvurderingen.

4.4.1 ”et grunnleggende hensyn”

Det fremgår av artikkel 3 at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn. Artikkelen gir barnets beste et sentralt vurderingstema ved alle beslutninger som berører barn. Derfor er det vanskelig å si generelt hva som er barnets beste med mindre man foretar en konkret helhetsvurdering av hver enkelt sak. I vurdering av barnets beste skal det tas utgangspunkt i barnets behov og forutsetninger. Blant barnets grunnleggende behov er behovet for omsorg og beskyttelse, et stabilt og varig forhold til familien og behovet for kontakt og samvær med foreldrene¹⁰¹. Et barn har rett til å ikke bli skilt fra sine foreldre mot deres vilje, med mindre kompetente myndigheter beslutter at slik atskillelse er nødvendig av hensyn til barnets beste.¹⁰²

Den internasjonale domstolen i saken Neulinger og Shuruk mot Sveits, har uttalt følgende om barnets beste interesser:

*“the term ‘best interests’ broadly describes the well-being of a child. Such well-being is determined by a variety of individual circumstances, such as the age, the level of maturity of the child, the presence or absence of parents, the child’s environment and experiences.”*¹⁰³

Hvor alvorlig barnet blir rammet av utvisningsvedtaket vil være avgjørende i vurderingen. Det er derfor viktig å være sikker på at barnets beste interesser er ivaretatt gjennom hele vurderingen. Hvilke utfordringer og vanskeligheter vil barnet møte, er også vurderingstema som utlendingsforvaltningen må avklare. Det kreves at utlendingsforvaltningen foretar en rimelig

¹⁰¹ BK art.9 nr.3

¹⁰² BK art.9 nr.1

¹⁰³ Neulinger and Shurukh v. Switzerland punkt 52

balanse mellom interessene- for eksempel hensynet til barnets beste interesse og det samfunnsmessige målsetningen. I motsatt retning vil utvisningsvedtaket blir ansett som uforholdsmessig og brudd på BK art. 3. Dersom en løsningen er klart bedre for barnet, skal det sterkere innvandringsregulerende hensyn til for å sette barnets beste til side. I vurdering av om det er adgang til å utvise utlendingen blir i tillegg til innvandringsregulering, hensynet til likhet og rettferdighet for alle tillagt vekt. Forvaltningen må vurdere hvor avgjørende hensynet til barnets beste er i den situasjonen, hvilket alternativ er best egnet til å ivareta barnets beste, og veie det opp mot de andre hensyn som trekker i motsatt retning. Slik blir barnets beste vektlagt og ivaretatt i utvisningssaker.

I saken Uner mot Nederland ble ikke hensynet til barnas integrasjon, oppvekst i vertslandet og de språkvanskelighetene de vil møte ved retur til hjemlandet, tillagt betydelig vekt. I andre dommer mener domstolen at det er tilstrekkelig at kontakt med barn begrenses til telefonsamtaler og brev. Domstolen aksepterer indirekte de konsekvenser utvisning vil medføre for familielivet, så lenge hensynet til de straffbare forholdene utlendingen har begått, veier tyngre.

I de fleste saker som omhandler utvisning av utlending som har barn, har EMD vurdert barnets interesse i lys av den kriminelle handlingen som er begått. Det vil si at dersom utlendingen har begått en meget alvorlig straffbar handling slik det er tilfelle i saken ”Charles Ndangoya mot Sverige” hvor utlendingen hadde båret kniv på offentlig sted, dømt for grov legemsbeskadigelse og smittet to av sine partnere med HIV, vil hensynet til barnets beste bli tillagt liten vekt.

I vurderingen av om familielivet skal tillegges vekt, legger EMD vekt på en rekke tolkningskriterier, blant annet om familielivet ble etablert før eller etter at utlendingen ble utvist og hvor hardt blir familien rammet av utvisningsvedtaket. EMD er klar over at i noen saker utnytter utlendingen familielivet for å bli boende i landet til tross for at utlendingen hadde avsluttet kontakt med ektefelle og barn. Det kan også være at omfanget av samvær med barnet er så ubetydelig at vekten er uten betydning i forholdsmessighetsvurderingen. EMD er også kjent med at det er viktig å vurdere de etterfølgende omstendighetene og særlig når barnet blir returnert til utlendingens hjemland.

Totalt sett er det vanskelig å peke på noen spesifikke kriterier og mene at utvisningen er et uforholdsmessig tiltak overfor barnet. Men utlendingsmyndighetene må sørge for at det foretas en konkret og helhetsvurdering av alle de relevante momenter før de treffer vedtak om utvisning av en utlending som har barn i Norge.

4.5 Konklusjon

EMK art.8 nr.1 beskytter som hovedregel borgernes rett til respekt for privat- og familieliv. Men vernet er ikke absolutt og kan krenkes av myndighetene. For at inngrepet skal være proporsjonalt og rettferdig må det ha rettsgrunnlag i nasjonal lov, beskytte et legitimt mål og er nødvendig i et demokratisk samfunn. Det første vilkåret slik det fremgår av praksis byr ikke på store utfordringer. Etter EMD oppfyller rettspraksis og sedvane kravet til formell lov.

Hensynet til offentlig orden og kriminalitetsbekjempelse er ofte avhengig av forholdets alvor. Jo grovere det straffbare forholdet er, desto mindre det skal til for å legitimere inngrepet og det gir staten en større skjønnsmargin for å utvise utlendingen.

Slik det fremgår av de fleste sakene er narkotika, vold, drap og ran kriminalitet blir sett på som meget alvorlige forbrytelser og vil lettere føre til utvisning. I vurdering av om de tre kumulative vilkårene er oppfylt, legger domstolen vekt på en rekke momenter, blant annet det straffbare forholdets karakter og natur, botid, tilknytning til vertslandet sammenlignet mot hjemlandet og språk ferdigheter. I vurderingen av om hensynet til familien skal tillegges vekt, blir lengden og kvaliteten av privat-og familielivet avgjørende. Utlendingens omsorg eller samvær med barnet da utvisningsvedtaket ble fattet, lengden av ekteskapet og hvor alvorlige konsekvenser vil det medføre for familielivet, er av betydning. EMD legger videre en avgjørende vekt på muligheten til å fortsette familielivet i utlendingens hjemland og har i noen saker påberopt seg muligheten familien har til å fortsette familielivet i utlendingens hjemland for å rettferdiggjøre statens inngrep. Når det gjelder innreiseforbudet, legger EMD betydelig vekt på hensynet til et nytt familieliv etter at innreiseforbudet er over.

EMD legger en dynamisk tolkning til grunn når den skal vurdere hvorvidt et inngrep i retten til respekt for privat- og familielivet er forholdsmessig. De kontraherende stater virker å legge samme tolkningsprinsipp til grunn når de henviser til art. 8. Men en dynamisk tolkning kan skape utfordringer i den nasjonale retten. Derfor velger nasjonale domstoler å tolke internasjonale regler slik at de unngår motstrid.

Barnekonvensjonen artikkel 3 beskytter barn mot offentlig inngrep fra staten. Utvisning rammer barn og slik det kommer fram i dommene foran, blir det lagt mindre vekt på barnets beste interesser når det er snakk om alvorlige kriminalitet. Barnets beste-prinsipp rekker så langt det alvorlige forholdet tillater det.

5 AVSLUTTENDE BEMERKNINGER

5.1 Sammenligning av praksis fra Høyesterett og EMD

Både Høyesterett og EMD er enige om at en rekke straffbare handlinger bør bedømmes stengt av hensyn til kriminalitetsbekjempelse i samfunnet. Kriminalitet som for eksempel narkotika, seksuallovbrudd, vold og ran ses på som meget alvorlige selv om den faktiske utmålte straffen kan være lav. I Rt.2005 s.238, var utlendingen dømt til seks måneder fengsel på grunn av tre voldsforbrytelser og ble besluttet utvist. Både Høyesterett og EMD mener at for at utvisning skal anses som et uforholdsmessig tiltak ved alvorlig kriminalitet, må det foreligge sterkere tilknytning til riket. Høyesterett krever at utvisningsvedtaket skal medføre ”store uvanlige belastninger” for å dømme utvisningen som ugyldig, jf. Rt.2005 s.229.

Når det gjelder kriminelle handlinger som blir begått av utlendinger i voksen alder men som ankom landet i ung alder, uttaler både EMD og Høyesterett at det er tidspunktet for de straffbare handlingene som skal legges til grunn og ikke det faktum at utlendingen ankom landet i ung alder. Begge mente at slik kriminalitet ikke blir karakterisert som ungdomskriminalitet, jf. Rt.2009 s.1432 avsnitt 40 og Maslov v. Austria avsnitt 72.

Tidsperioden mellom løslatelse og utvisningsvedtaket, hvor utlendingen ikke begår nye straffbare handlinger blir ikke tillagt så mye vekt av Høyesterett mens EMD har gjennom sine avgjørelser og spesielt i Boultif-saken tillagt momentet avgjørende vekt.

Ung alder og botid er to sentrale momenter i forholdsmessighetsvurderingen, men de er ikke alltid utslagsgivende i vurderingen av om utlendingen skal utvises eller ikke. Siden Norge har ikke innført en bestemt alder som vern mot utvisning, vil forholdsmessighetsvurderingen av vedtaket med utgangspunkt i ung alder ved ankomst og botid variere fra sak til sak. I tillegg er det ofte forholdets alvor som påvirker vekten av de to ovennevnte momentene. Både Høyesteretts og EMD praksis viser at utlending som har ankommet landet i en ung alder av 12, blitt utvist. Slik jeg oppfatter det, utviser EMD en stor tilbakeholdenhet med å intervenere i nasjonale avgjørelser hvor tvisten omhandler utvisning av utlendinger på grunn av meget alvorlige forbrytelser. Rettspraksis og forarbeider viser at betydningen av familielivet tillegges lite vekt når saken gjelder alvorlige straffbare forhold.

Når det gjelder betydningen av å fortsette familielivet i hjemlandet, ser Høyesterett på splittelse av familien som en vanlig reaksjon etter utvisning og legger heller betydelig vekt på muligheten til å følge utlendingen til hans hjemlandet. Det er et faktum at Høyesterett vurderer hva ektefellen ønsker eller velger, men rettspraksis viser at det ikke er utslagsgivende. EMD vurderer muligheten til å fortsette familielivet der, men det betyr ikke at enhver hindring vil

føre til at utvisningsvedtaket blir ansett uforholdsmessig. EMD krever at hindringen er uoverkommelig og at det vil ikke være mulig for familien å fortsette familielivet der.

Ektefellens nasjonalitet spiller en avgjørende rolle i vurderingen av om reetablering av familielivet i utlendingens hjemland er forholdsmessig. Dette er også vist til både i saken Beljoudi mot Frankrike, punkt 78-79 og Rt.1996 s.568 s.571. Hensynet forsvares i at det vil skape språklig, sosiale, kulturelle og juridiske utfordringer for ektefellen og barnet.

I de fleste utvisningssaker som gjaldt utlendinger som har barn, ble det fastsatt tidsbegrenset innreiseforbud. Etter utlendingsforskriften §14-2 skal det som hovedregel ikke besluttes utvisning med varig innreiseforbud for utlendinger som har barn i riket. Det begrunnes med at varig innreiseforbud kan føre til at utvisningen blir ansett som et uforholdsmessig tiltak overfor familien. Men utvisning blir også besluttet overfor utlendinger som utøver vold i nære relasjoner, begår alvorlige straffbare handlinger som gir en fengselsstraff i seks år eller ved gjentatt kriminalitet.

Slik Høyesteretts og EMD praksis viser, blir innreiseforbudets varighet utøvd med forsiktighet. Men begge instansene vurderer betydningen av muligheten familien har til å følge utlendingen til hans hjemland litt annerledes. EMD legger vekt på gjenforening av familien og fortsettelse av familielivet etter utløpet av innreiseforbudets varighet, mens dette er ikke tilfelle etter Høyesteretts praksis. Slik det kommer frem anvender EMD flere tolkningsmomenter i forholdsmessighetsvurderingen sammenlignet med Høyesterett og det kan av den grunn være mer sannsynlig at et utvisningsvedtak anses som uforholdsmessig etter Høyesterett enn etter EMD.

6 KILDELISTE

6.1 Litteratur

6.1.1 Bøker, kapitler i bøker

- Meidell, Merete Havre, "Utvisning av utlendinger" I: *Lærebok i utlendingsrett*, Øyvind Dybvik Øyen (red.) 2013
- Vevstad, Vigdis (red.), *Utlendingsloven, kommentarutgave*, 1.utg., 2010.

- Runa Bunæs, Kristin Ottesen Kvigne, Bjørn Vandvik (red.), Utlendingsrett, 2004
- Njål, Elin Saga og Kirsten Sandberg, Barnekonvensjonen, 2. Utgave 2012

6.1.2 Artikler

- Katja Franko og Sigmund Book Mohn ”Utvisning som straff? Om grensesnittet mellom strafferett og utlendingskontroll” tidsskrift for strafferett, 02/2015 (Volum 15) s.154-176
https://www.idunn.no/tidsskrift_for_strafferett/2015/02/utvisning_som_straff_om_grensesnittet_mellom_strafferett

6.1.3 Internett

UNE, regler om utvisning, utlendingsnemndas praksisbase

<http://praksis.une.no/CES5/?sk=NyLov>

- UNE praksis, utvisning, avgjørelsesform: Nemnd uten, referanse: N13683031, år: 01.2013
- UNE praksis, utvisning, avgjørelsesform: Nemndleder, referanse: N10282462, år: 04.2010
- UNE praksis, utvisning, avgjørelsesform: Nemndleder, referanse: N11017227, år: 10.2010
- UNE praksis, utvisning, avgjørelsesform: Nemnd uten, referanse: N159833423, år: 04.2015
- UNE praksis, utvisning, avgjørelsesform: Nemnd uten, referanse: N159833423, år: 04.2015
- UNE praksis, utvisning, avgjørelsesform: Nemnd uten, referanse: N1577571016, år: 09.2015
- UNE praksis, utvisning, avgjørelsesform: Nemnd uten, referanse: N1451151023, år: 03.2014

NRK, rekordmange utvist fra Norge i 2013

- <https://www.nrk.no/norge/rekordmange-utvist-fra-norge-i-2013-1.11496772>

UDI, Departementenes rundskriv og instruks

- <https://udiregelverk.no/no/rettskilder/departementets-rundskriv-og-instrukser/>
- UDI rundskriv RS 2010-024 punkt 3.2

UDI, statistisk og analyse-årsrapporter

- <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/arsrapporter/tall-og-fakta-2015/faktaskriv-2015/hvem-ble-utvist/>

Universitetsforlagets blå kommentarutgaver på nett

- http://dyp.kommentarutgaver.no/dyp/content/utlendingsloven?id=para_68

Statistisk sentralbyrå, sosiale forhold og kriminalitet, ofre for anmeldte lovbrudd 2014

- <http://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/lovbruddo>

UNE, barns menneskerettigheter

- <http://www.une.no/Menneskerettigheter/Menneskerettighet1/>

6.2 Lovgivning og forarbeider

6.2.1 Norske lover og forskrifter

- 1999 Lov av 16 juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS) (SIS-loven).
- 2008 Lov 15 mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).

- 2009 Forskrift 15 oktober 2009 nr. 1286 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften).
- 1814 Lov 17 mai 1814 Kongeriket Norges Grunnlov (Grunnloven)
- 1981 Lov 22 mai 1981 lov om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven)
- 1999 Lov 21 mai 1999 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk lov (menneskerettsloven)
- 1967 Lov 10 februar om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

6.2.2 Forarbeider

- Ot. Prp. Nr.75 (2006-2007) Utlendingers adgang til riket og deres opphold her
- NOU 2004:6 Mellom effektivitet og personvern
- NOU 2004:20 Ny utlendingslov
- Innst. O. Nr. 42 (2007-2008) Om lov om endringer i straffeprosessloven
- Prop. 145 L (2014-2015)
- Prop. 154 L (2012-2013)
- Ot.prp.nr.51 (2003-2004)
- Innst. O .nr.92(1987-1988)

6.2.3 Traktater

- BK FNs konvensjon om barnets rettigheter (Barnekonvensjonen) 20 november 1989
- EMK konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende frihet (Europarådets menneskerettighetskonvensjon) av 4. November 1950

6.3 Praksis

6.3.1 Høyesterett og Lagmannsretten

Alle norske dommer er lest på www.lovdata.no

- Rt.1996 s. 551 (Utvisningsdom I)
- Rt.1996 s.561 (Utvisningsdom II)
- Rt.1996 s.1510 (Hussain-dommen)
- Rt.1996 s.568 (Utvisningsdom III)

- Rt.2000 s.591 (Polendommen)
- Rt.2005 s.229 (Pakistan-dommen)
- Rt.2009 s.546
- Rt.2009 s.534 (Nunez-dommen)
- Rt.2011 s.948 (Kashtanjeva-dommen)
- LB-2014-197232

6.3.2 EMD

Alle dommene avsagt av Den europeiske menneskerettighetsdomstol, Strasbourg er lest i EMDs database HUDOC:

[http://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]})

- CASE OF NUNEZ v. NORWAY (Application no. [55597/09](#)) 28 June 2011
- CASE OF ÜNER v. THE NETHERLANDS (Application no. [46410/99](#)) 18 October 2006
- CASE OF BOULTIF v. SWITZERLAND (Application no. [54273/00](#)) 2 August 2001
- CASE OF AMROLLAHI v. DENMARK (Application no. [56811/00](#)) 11 July 2002
- CASE OF BERREHAB v. THE NETHERLANDS (Application no. [10730/84](#)) 21 June 1988
- CASE OF MOUSTAQUIM v. BELGIUM (Application no. [12313/86](#)) 18 February 1991
- CASE OF SMIRNOVA v. RUSSIA (Applications nos. [46133/99](#) and [48183/99](#)) 24 July 2003
- CASE OF NIEMIETZ v. GERMANY (Application no. [13710/88](#)) 16 December 1992
- CASE OF KLASS AND OTHERS v. GERMANY (Application no. [5029/71](#)) 6 September 1978
- CASE OF CHORHERR c. AUTRICHE (Application no. [13308/87](#)) 25 August 1993
- CASE OF OLSSON v. SWEDEN (No. 1) (Application no. [10465/83](#)) 24 March 1988
- CASE OF HANDYSIDE v. THE UNITED KINGDOM (Application no. [5493/72](#)) 7 December 1976
- CASE OF TUQUABO-TEKLE AND OTHERS v. THE NETHERLANDS (Application no. [60665/00](#)) 1 December 2005
- CASE OF NEULINGER AND SHURUK v. SWITZERLAND (Application no. [41615/07](#)) 6 July 2010
- CASE OF BUTT v. NORWAY (Application no. [47017/09](#)) 04 December 2012
- AFFAIRE EZZOUHDI c. FRANCE (Requête n° [47160/99](#)) 13 février 2001
- CASE OF GÜL v. SWITZERLAND (Application no. [23218/94](#)) 19 February 1996
- CASE OF ONUR v. THE UNITED KINGDOM (Application no. [27319/07](#)) 17 February 2009

- CASE OF KONSTATINOV v. THE NETHERLANDS (Application no. [16351/03](#)) 26 April 2007
- CASE OF DALIA v. FRANCE (154/1996/773/974) 19 February 1998
- CASE OF BELDJOUDI v. FRANCE (Application no. [12083/86](#)) 26 March 1992
- CASE OF THE SUNDAY TIMES v. THE UNITED KINGDOM (ARTICLE 50) (Application no. [6538/74](#)) 6 November 1980
- CASE OF SILVER AND OTHERS v. THE UNITED KINGDOM (Application no. 5947/72; 6205/73; 7052/75; 7061/75; 7107/75; 7113/75; [7136/75](#)) 25 March 1983

6.3.3 UDI rundskriv og UNE praksis

- UDI rundskriv RS 2010-024 7. Oversikt over utvisningsgrunnlagene ved ilagt straff. 7.2 særskilt om straff ilagt i utlandet. Punkt 3.2
- Alle saker som er behandlet av UNE lest på www.une.no
Henviser til punkt 6.1.3 i kildeliste.